

Handläggare: Christin Bjuggren

Telefon: 08 508 08 015

Verksamhetsplan Kungsholmen	2
Kungsholmen – där medborgaren är i centrum	2
Ekonomiska förutsättningar	4
Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök	6
Stockholm ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad	7
Jobb istället för bidrag	8
En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas	10
Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv.....	12
Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad.....	15
Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras	17
Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald	17
Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö...	20
Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka - trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade hela omsorgen.....	27
Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.....	42
Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva	47
Budgeten ska vara i balans	47
Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna	47
Ekonomiska förutsättningar 2009	48
Bilagor	53

Verksamhetsplan Kungsholmen

Kungsholmen – där medborgaren är i centrum

Kungsholmen är en unik stadsmiljö som kombinerar storstadens puls med närhet till natur och vatten. Kungsholmen ska vara tryggt och tillgängligt. De flesta av Kungsholmsborna är trygga i sin närmiljö och nöjda eller mycket nöjda med den verksamhet som stadsdelsnämnden ansvarar för.

Men vi kan bli ännu bättre. Därför ska vi under 2009 arbeta för att öka tillgängligheten. Våra verksamheter arbetar med ständiga förbättringar och söker ge brukarna tydliga kvalitetsgarantier. Detta ska vi jobba vidare med tillsammans med att vi utvecklar vår styrning till att bli mera resultatbaserad. Vi går även vidare med att utveckla vårt miljöarbete.

Vi ska med våra verksamheter vara en central och viktig del för ett Stockholm i världsklass.

Kungsholmen växer och nu bor över 57 000 invånare i vår stadsdel. Inom några få år är vi över 60 000 invånare. Det är framförallt stadsutvecklingsområdet i Nordvästra Kungsholmen som bidrar till tillväxten. Här planeras för de flesta av de 5 500 nya bostäder, 15 000 nya arbetsplatser, 10 000 nya invånare som beräknas tillkomma på Kungsholmen under de kommande åren.

Detta innebär i sin tur förändringar i vår befolkningsstruktur. Allt fler barnfamiljer flyttar till Kungsholmen medan andelen äldre över 80 år minskar. Det ställer i sin tur krav på oss att anpassa vårt serviceutbud i takt med förändringarna. Under de närmaste åren planerar vi för att upp till sexton nya förskolor behövs samtidigt som behovet av vård- och omsorgsboende för äldre kommer att minska. Att genomföra detta inom givna budgetramar blir viktigt! Det är också viktigt att stadens olika aktörer agerar gemensamt mot målet att bygga ut förskolan och annan kommunal service i takt med inflyttning och därmed behov som ökar.

Stadsdelsnämnden har tilldelats en nettoram av kommunfullmäktige på 898,1 mnkr. I förhållande till kommunfullmäktiges budgetfördelning sker en omfördelning mellan förvaltningens olika verksamhetsområden där medel fördelas om till framförallt området för individ- och familjeomsorg.

Stadsdelsnämndens största verksamhet är området för äldre och funktionshindrade som motsvarar drygt hälften av vår budget. Här finns en mångfald av olika verksamheter som ger möjlighet för äldre och funktionshindrade att få sina behov tillgodosedda. Stort fokus riktas mot kvalitetsuppföljning. Uppföljningen genom-

förs på ett systematiskt och strukturerat sätt oavsett driftsform. Inom äldreomsorgen drivs över 90 procent av verksamheten av externa vårdföretag. Förutom kvalitetsuppföljning förs en ständig dialog med våra externa utförare. Vi vill öka livskvaliteten för den enskilda brukaren och därför är det viktigt att öka det sociala innehållet i verksamheten. Nyhet för 2009 är att friskvårdsaktiviteter ska erbjudas i samarbete med pensionärsorganisationer och idrottsförvaltning. Dagsutflykter med lunch, vaktmästartjänsterna och uppsökande hembesök fortsätter under 2009. Under 2009 införs valfrihetssystem för boende, daglig verksamhet och korttidsboende för personer med funktionsnedsättning.

Inom verksamheten för Barn och ungdom finns förutom den största verksamheten förskolor även verksamheter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning, parklekar, sommarkollo samt fritids- och kulturverksamhet. Området motsvarar ungefär en fjärdedel av vår budget. Förskolornas pedagogik bygger på en stark övertygelse om människans möjligheter och ska vara rolig, trygg och stimulerande. Eftersom antalet barn ökar under 2009 riktas fokus mot att erbjuda förskoleplatser i takt med ökad efterfrågan så att barnomsorgsgarantin kan hållas men också att ytterligare stärka det pedagogiska innehållet i verksamheten. För att öka tryggheten i ungdomars uppväxt prioriteras det förebyggande arbetet mot brott, alkohol och droger inom preventionsenheten Fält och fritid genom att lyfta upp frågeställningar som moral, värderingar och attityder. Samarbetet med skolorna intensifieras och verksamheten förstärks med motsvarande en tjänst.

I individ- och familjeomsorgens uppdrag ingår att utreda och bedöma enskildas behov av olika hjälp- och stöd insatser liksom vård och behandling enligt gällande lagstiftning samt förebyggande arbete bland barn och unga. Ansvaret för personer med psykiska funktionshinder omfattar boende, boendestöd, daglig sysselsättning och fritid. Verksamhetsområdets budget är 64 mnkr, ekonomisk bistånd 25,6 mnkr och arbetsmarknadsåtgärder 1,3 mnkr. Under 2009 upphandlas boenden inom boende- och boendestöd inom den socialpsykiatriska verksamheten. Budget- och skuldrådgivning utförs av Norrmalms stadsdelsförvaltning i samverkan med övriga innerstadsförvaltningar. Funktionen ska under 2009 upphandlas i konkurrens.

Kungsholmens parker, som ska vara både snygga och trygga, är en stor tillgång för såväl Kungsholmsborna som andra besökare. Under 2009 fortsätter vi med att upprusta parkerna, där en viktig ledstjärna är att öka såväl tillgängligheten som tryggheten. Nämndens budget för området 2009 är 11,3 mnkr. för drift av parker samt 5,8 mnkr för investeringar.

Verksamhetsplanen har skrivits direkt i den s.k. ILS-webben, som är ett stadsgemensamt webbaserat system. Indikatorer och nyckeltal är viktiga begrepp som ska visa på utveckling av verksamhetens resultat, sett både ur ekonomiska och kvalitativa aspekter. Aktiviteter som konkret ska genomföras under året kopplas till målen för att uppnå dessa. Målen visar på det resultat som olika enheter ska

uppnå under året. Även våra olika verksamheter, som t.ex. förskolor och gruppboenden, lägger in sina verksamhetsplaner i ILS-webben.

Demografisk utveckling på Kungsholmen

Befolkningen på Kungsholmen och Essingeöarna har ökat från drygt 49 800 år 1997 till 56 750 år 2007. Ökningen fortsätter och redan om fem år beräknas befolkningen överstiga 60 000.

	Antal		Prognos		%	
	1997	2007	2012	2017	2007	2017
0 år	485	982	930	958	1,7	1,5
1-5	1 728	2 624	2 890	3 045	4,6	4,8
6-15	2 318	2 671	3 068	3 744	4,7	5,9
16-19	956	1 332	1 305	1 419	2,3	2,2
20-64	34 619	40 961	42 323	44 932	72,2	70,2
65-79	5 594	5 083	6 474	7 514	9,0	11,8
80-	4104	3101	2561	2336	5,5	3,7
Män	22 810	27 090	28 710	31 004	47,7	48,5
Kvinnor	26 994	29 664	30 841	32 945	52,3	51,5
Samtliga	49 804	56 754	59 551	63 948	100	100

Den demografiska utvecklingen på Kungsholmen och Essingeöarna fortsätter att entydigt anvisa den utmaning stadsdelsnämnden står inför; anpassning av äldreomsorg till ett minskat antal pensionärer över 80 år samt utbyggnad av förskola då antalet barn i förskoleålder fortsätter att öka. Ungdomsgruppen på Kungsholmen är enligt prognoserna den relativt sett snabbast växande ungdomsgruppen i hela staden.

Sedan millennieskiftet har antalet förskolebarn under varje år ökat med fler än under hela 1990-talet. Alla aktörer inom staden – stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar, bostadsbolag m.fl. – måste agera samlat mot målet att bygga ut förskola i takt med behoven. På Kungsholmen planeras omkring 5 500 nya bostäder de kommande åren; de allra flesta i Lindhagenområdet. Merparten av nyetableringen måste därför ske i nybyggda områden med därtill hörande hyresnivåer.

Ekonomiska förutsättningar

Stadsdelsnämnden har tilldelats resurser utifrån ett av kommunfullmäktige fastställt resursfördelningssystem. Inom tilldelad budgetram är nämnden fri att i verksamhetsplanen omfördela utifrån aktuellt behov. På så sätt har t.ex. omsorg

om personer med funktionsnedsättning samt individ- och familjeomsorgen kunnat garanteras resurser motsvarande insatsbehoven.

Verksamhet	Slutlig budget 2008 netto	Budget 2009 netto	Diff 2009-2008 netto
Miljoner kronor			
Politisk verksamhet och adm	32,3	32,5	0,2
Individ och familjeomsorg	64,2	64,0	-0,2
Flyktningmottagande	0,9	0,9	0,0
Stadsmiljö	10,8	11,1	0,3
Avskrivningar	1,2	1,3	0,1
Internräntor	1,4	1,7	0,3
Förskoleverksamhet	194,1	176,2	-17,9
Äldreomsorg	457,7	453,5	-4,2
Omsorg om funktionshindrade	120,2	121,1	0,9
Fritid och kultur	8,9	8,9	0,0
Ekonomiskt bistånd	23,2	25,6	2,4
Arbetsmarknadsåtgärder	1,2	1,3	0,1
Summa	916,1	898,1	-18,0

Frågor i fokus 2009

Under 2009 kommer fokus att riktas särskilt på följande frågor:

Tillgänglighet

Stadsdelsnämnden uppmärksammar i samverkan med handikapprådet den internationella handikappdagen den 3 december. Då uppmärksammas särskilt hinder i vardagen för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Satsningen på att göra lekplatser och parker mer tillgängliga fortsätter. I samarbete med bl.a. företagarföreningen inventeras behov av förändringar också i butiker och övriga lokaler dit alla ska ha tillgång.

Kvalitetsuppföljning

Verksamheter inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning följs upp regelbundet. Uppföljningen görs på samma systematiska och strukturerade sätt av såväl de verksamheter som drivs på entreprenad som av verksamheter i egen regi. Resultatet från uppföljningen återkopplas till verksamheten och redovisas i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

Trygghet

Stadsdelsnämnden intensifierar arbetet för att öka ungdomars trygghet och välmående. Preventionenheten Fält och fritid förstärks med motsvarande en tjänst.

Stadsdelsnämnden uppmärksammar behov av förbättring av offentlig belysning.

Lokalförsörjning

Stadsdelsnämndens kostnader för förskolelokaler, mätt i andel av förskoleschablonen, är högst i staden, p.g.a. kraftigt växande antal förskolebarn och stor andel nyproducerade lokaler. Stora ansträngningar kommer också under 2009 ägnas åt att få fram ändamålsenliga förskolelokaler till rimliga kostnader.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Nordvästra Kungsholmen

Nordvästra Kungsholmen eller Lindhagen är ett av de utvecklingsområden i staden som nu växer fram på tidigare industriområden. Omkring 5500 nya lägenheter med minst 10 000 nya boende och lokaler för lika många nya arbetsplatser planeras.

En helt ny stadsdel kräver såväl kommunal som kommersiell service. Grupp-bostäder för fysiskt och psykiskt funktionshindrade planeras på fem olika adresser. Stadsdelsnämnden planerar för upp till 16 nya förskoleenheter för 60-70 barn per enhet. Enheterna kan drivas av stadsdelsnämnden eller av fristående aktörer.

De senaste månadernas finansiella oro kan komma att försvåra planeringen. Byggföretagen har hittills inte bromsat sina planer men om så skulle ske kan hela området komma att exploateras i en långsammare takt än vad som tidigare diskuterats. Då kommer behovet av förskolor att förändras, så att färre enheter behövs totalt sett. Denna fråga rymmer stora ekonomiska utmaningar och studeras därför noga tillsammans med planerande förvaltningar.

Stadens utbildningsnämnd ansvarar för planeringen av grundskola i området. Stadsdelsnämnden har tidigare uttalat behovet av två skolor för de yngre åren (0-5), integrerade med förskoleverksamhet. Planeringen har hittills bara startat och går möjligen lite långsamt, men det står klart att en första skolenhet kommer att finnas i parken invid Kristinebergs idrottsplats, med nuvarande Kull- och Stefanskolorna som grund. Stadsdelsnämnden har hittills förutsatt integrerad förskoleverksamhet i skolan. Denna fråga måste bevakas i den fortsatta planeringen, så att pedagogiska vinster och flexibla lokaler kan bli resultatet.

Kommersiell service planeras dels i bostadshusens bottenvåningar, dels i ett större köpcentrum i f.d. Skogaholmsbageriets fastighet som nu genomgår en radikal omdaning.

Lindhagen har behov av förstärkningar av kollektivtrafiken. Tidigt planerades stombuss kompletterad med lokalbuss. Senare har stombuss utgått, nu till förmån

för spårvagn. En spårbunden trafik betraktas som mer pålitlig och är att föredra. Stadsdelsnämnden har dessutom vid flera tillfällen framhållit Lindhagens goda läge för kommunikationer på vattnet och här finns fortfarande möjlighet till spännande lösningar.

Området är kraftigt trafikstört från Essingeleden. Stadsdelsnämnden har i många sammanhang enhälligt förordat att möjligheten till nedgrävning eller inkapsling av leden studeras. Under 2008 har nämnden uppvaktat Vägverket i frågan och diskussionen om Essingeledens miljöstörningar har fått ny fart. En nedgrävning, överdäckning eller inglasning av Essingeleden skulle ge stora vinster, både i form av miljövinster för de boende och i form av nya ytor att exploatera för bostäder, lokaler eller parker. Utmaningarna är stora, men inte större än vid andra stora infrastrukturprojekt i staden.

Stockholm ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

Kungsholmens stadsdelsnämnd har mångårig erfarenhet av entreprenad driven verksamhet. Inom äldreomsorgen - som utgör hälften av nämndens verksamhet - drivs över 90 procent av verksamheten av olika vårdföretag. Avtalen med de olika utförarna följs noga upp av kvalitetsuppföljare och medicinskt ansvarig sjuksköterska. Uppföljningen genomförs på samma systematiska och strukturerade sätt oavsett driftsform. Förutom den systematiska uppföljningen förs strukturerad dialog med de olika vårdföretagen i syfte att upprätthålla och utveckla kvaliteten.

Företagarföreningar

Stadsdelsnämnden samarbetar sedan länge med stadsdelens företagarföreningar. Två av dem - den som organiserar företag av olika slag i Lindhagen (Företagsgruppen Hornsberg) och den som organiserar affärsidkare, fastighetsägare m.fl. centralt kring S:t Eriksgatan/Fridhemsplan (Övre Kungsholmens företagarförening) - är aktiva och samarbetar sinsemellan.

Stadsdelsnämndens samarbete med företagarföreningarna rör stadsplanefrågor och andra framtidsfrågor men också mer praktiska frågor som skötsel av parker och gator, tillgänglighet, belysning, trygghetsfrågor m.m. Stadsdelsnämnden och förvaltningen bistår ofta med kontaktvägar till övriga ansvariga i staden.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens (alla nämnder)	52 %	30 %	År

Jobb istället för bidrag

NÄMNDMÅL:

- **Fler personer ska bli självförsörjande**
- **Bidragstiden för försörjningsstöd ska minska**
- **Alla flyktingar som bedöms vara arbetsföra ska vara självförsörjande efter introduktion**

Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder samarbetar om försörjningsstöd, arbetsmarknadsåtgärder och vissa specialistfunktioner. Handläggningen av försörjningsstöd utförs av Östermalms stadsdelsförvaltning. Arbetsmarknadsåtgärderna offentligt skyddat arbete (OSA) och feriearbeten samordnas av Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Alla som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet och står till arbetsmarknadens förfogande remitteras omgående till Jobbtorg. Där utreds och bedöms den enskilde och får hjälp med jobsökeri och matchning till arbete eller studier.

På Kungsholmen finns arbetsverksamheterna Fridas servering samt Bolinders kafé och konferens. Bl.a. Jobbtorgen köper arbetsförmågebedömningar och arbetsutbildningsplatser vid dessa verksamheter. Kungsholmens stadsdelsnämnd svarar också för OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) för de tre stadsdelsnämnderna i norra innerstaden samt för feriearbeten för ungdomar.

Försörjningsstödsenheten ansvarar för introduktionsprogrammet för flyktingar. För att ha rätt till introduktionsersättning krävs deltagande i programmet där ingår bl.a. SFI, praktik, arbetsförberedande insatser och upprättande av introduktionsplanen. Arbets sökande flykting hänvisas till Jobbtorg som upprättar aktivitetsplan och har uppföljningsansvar för arbetsförberedande insatser.

Fler ska bli självförsörjande

Genom insatser och en aktiv handläggning både för personer som är arbetsföra och för personer som står långt från arbetslivet, ska beroendet av försörjningsstöd fortsätta att minska och självförsörjningen öka. Sysselsättningsgraden för dem som inte har heltidsarbete ska öka genom aktivt motivations- och förändringsarbete.

Försörjningsstödsenheten arbetar enligt metoder som syftar till att bidragssökande ska bli självförsörjande genom arbete, studier eller på annat sätt. Alla som söker försörjningsstöd p.g.a. arbetslöshet och som är arbetsföra hänvisas till Jobbtorg. Samverkan sker med försäkringskassan kring klienter som inte bedöms vara arbetsföra. För personer med beroendeproblematik eller socialpsykiatrisk problematik sker samarbete med landstinget och insatser samordnas i förekommande fall med andra enheter. Fr o m 2009 utökas också Jobbtorgens

uppdrag så att även vissa personer som under en tid haft försörjningsstöd av andra skäl än arbetslöshet, t ex psykiska funktionsnedsättningar, kan få insatser därifrån.

Minskad bidragstid

Den tid personer är beroende av försörjningsstöd ska bli kortare. Arbetet är inriktat på en aktiv handläggning genom täta besök hos handläggare och insatser både för personer som är arbetsföra och för personer som står långt från arbetslivet. Individuella, aktiva lösningar på ett tidigt stadium minskar riskerna för att personer blir beroende av försörjningsstöd i längre perioder. Alla ungdomar hänvisas till Jobbtorg för att undvika längre beroende av försörjningsstöd. Genom målmedvetet rehabiliterande arbete med personer som är arbetslösa och långtids-sjukskrivna i projektet VEGARIRE ska bidragstiden förkortas för personer som varit utanför arbetslivet en längre tid. Försörjningsstödsenheten vid Östermalm samverkar med vuxenheterna vid respektive stadsdelsnämnd. Samarbetet ska vidareutvecklas för de brukare som har insatser från flera enheter.

Flyktingmottagande

Flyktingar som kontaktar försörjningsstödsenhetens mottagningsfunktion utreds och en introduktionsplan upprättas. Därefter hänvisas den enskilde till Jobbtorg, där en plan för hur den enskilde ska bli självförsörjande görs. Introduktionsplanen kan sträckas över 18 månader. Uppföljning av introduktionsplanen görs av handläggarna på enheten. I avvaktan på att personen blir självförsörjande beviljas personen statsbidragsfinansierad introduktionsersättning. Genom en kombination av undervisning i svenska genom SFI och praktik eller andra arbetsförberedande åtgärder genom Jobbtorg ges den enskilde förutsättningar för att få arbete.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1 %	max 6 %	År
Andel personer i procent som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna bidragstagare	30	tas fram 2009	Tertial
Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha (alla nämnder)	100	1 400 st	Tertial
Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	27 %	tas fram 2009	Tertial
Andel flyktingar som är självförsörjande efter introduktion exkl. flyktingar som flyttat till annan kommun	50 %	50 %	Tertial

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Utarbeta rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd	2008-01-01	2010-12-31
Gemensamt med Jobbtorg Stockholm och försäkringskassan ta fram metoder för bedömning av arbetsförmåga hos individen	2009-01-01	2009-12-31

En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas

NÄMNDMÅL:

- **Kungsholmens verksamheter ska bidra till en hållbar livsmiljö**
- **Stadsmiljön ska värnas och utvecklas på ett hållbart sätt.**

Stadsdelsnämnden och förvaltningen är remissinstans i stadsmiljöfrågor och arbetar för att öka medborgardialogen och samverkan med planerande förvaltningar i dessa frågor. Arbetet med Nordvästra Kungsholmen är inne i en intensiv genomförandefas. Frågor som rör parker, lekplatser, spontanidrott, tillgång på förskolor och specialboenden följs särskilt.

Stockholms stad har ambitionen att till 2010 bli Europas mest tillgängliga huvudstad. Stadsdelsnämnden bidrar genom att göra lekredskap, sittplatser m.m. i parker och på lekplatser tillgängliga. Vid nyinvesteringar i parker ägnas tillgänglighetsfrågorna extra stort intresse. Arbetet sker i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden som ansvarar för god fysisk tillgänglighet i gatumiljön. Trafik- och renhållningskontoret bygger om gator, övergångsställen m.m. enligt en inventering som under 2005 och 2006 genomfördes i samarbete mellan kontoret, stadsdelsnämnden och handikapp- respektive pensionärsråd.

Nämnden och nämndens handikappråd uppmärksammar brister i tillgängligheten i såväl offentlig miljö som i stadsdelen i övrigt. I samarbete med bl.a. företagarföreningen inventeras behov av förändringar också i butiker och övriga lokaler dit alla ska ha tillgång.

Stadsdelsnämnden och dess verksamheter agerar miljövänligt genom att källsortera, kompostera där så är möjligt och lämpligt, sparar energi genom att använda lågenergilampor. Transporter sker till fots eller med cykel. Stadsdelsnämnden har 120 tjänstecyklar och bara en bil. Bilen är inte miljöbil enligt dagens regler, men var då leasingavtalet ingicks det bästa miljöval som kunde göras (diesel med partikelfälla). Alternativet att använda odubbade vinterdäck har prövats, men fungerar tyvärr inte på de många backiga smågator som finns inom stadsdelsområdet.

Stadsdelsnämndens förskolor fortsätter arbetet med att säkerställa god ventilation och inomhusmiljö, rutiner för att säkerställa att fastighetsägarna utför besiktning av ventilationssystemen och att dessa anslås väl synligt kommer att utformas. Utbyggnad av ytterligare en förskolas ventilationssystem kommer att ske under 2009.

Under 2009 kommer verksamheterna inom barn och ungdom att starta arbetet med att på ett säkert och miljövänligt sätt sortera matavfall för biologisk hantering. Genomförande och utbildning kommer att ingå som en naturlig del i förskolornas köksnätverk. Där det är möjligt kommer nödvändiga investeringar i form av t ex kylda sopskåp att göras i stadsdelsnämndens förskolor.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon (alla nämnder)	0 %	100 %	Månad
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår (alla nämnder)	100 %	tas fram 2009	År
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel (alla nämnder)	17,5 %	öka	Halvår
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon (alla nämnder)		85 %	Halvår
Andel av verksamheter som har ett systematiskt arbete för effektiva resor och transporter (alla nämnder)	100 %	100 %	År
Elförbrukning (alla nämnder)	3 900 000 kWh	tas fram 2009	År
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar och papper (alla nämnder)	100 %	100 %	År
Andel av stadens fordon som använder dubbade däck (alla nämnder)	100 %	tas fram 2009	År
Andel av stadens storkök eller storhushåll i stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	75 %	100 %	År

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämndens verksamheter ska, där det är möjligt, investera i kylda sopskåp och ordna med avhämtning av biologiskt matavfall	2009-01-01	2009-12-31
Stadsdelsnämndens förskolor ska under året arbeta för att certifieras med Grön Flagg	2009-01-01	2009-12-31
Alla verksamheter ska genomföra energisparande åtgärder	2009-01-01	2009-12-31
Alla verksamheter ska sortera papper och förpackningar	2009-01-01	2009-12-31
Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden och nämndens handikappråd samverkar för förbättrad tillgänglighet	2009-01-01	2009-12-31

Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

NÄMNDMÅL:

- **Parker ska användas för lek, spel och vila.**
- **Alla barn och ungdomar i stadsdelsområdet ska ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur**
- **Ungdomar ska kunna påverka upplevelsen av trygghet i sitt närområde**
- **Lekplatser ska vara tillgängliga och ha något att erbjuda alla barn**

För fjärde året i rad arrangeras nationaldagsfirandet i Rålambshovsparken i samarbete med Kulturskolan, ideella organisationer inom kultur och idrott, lokala näringsidkare samt frivillig organisationer. Vi vill ge barn och unga en positiv upplevelse och samtidigt manifesteras att Rålambshovsparken är en öppen park där alla besökare ska känna sig välkomna. Nationaldagsfirandet ska vara en folkfest som lockar ung som gammal, infödd som inflyttad och bjuder på möjlighet att uppleva kultur och fritidsaktiviteter över generationsgränser.

Inför övergången från förskola till förskoleklass fortsätter stadsdelsnämndens förskoleverksamheter att arbeta tillsammans med Fria Teatern. Målen är flera, att få uppleva en teaterföreställning, att få en möjlighet till samtal med skådespelarna och att få en naturlig kontakt med den lokala teatern. Sist men inte minst att få möjlighet att lära känna de kamrater och de vuxna som man till hösten kommer att bilda förskoleklass med.

Under våren kommer alla fyraåringar och deras pedagoger att arbeta tillsammans med kulturskolan i ett språkutvecklingsprojekt. Projekt går nu in på sitt femte år. Rubriken för arbetet är "Att erövra språket". Det innehåller dans, drama och musik och syftar till att genom olika uttrycksmedel stimulera språkutveckling och berika barnens ordförråd.

Alla treåringar kommer att se föreställningen "Mannen med den olydiga kroppen".

Till internationella barndagen, inbjuds alla barn och ungdomar att i ord och eller bild formulera sina tankar om framtiden. Det resulterar i en utställning på Kungsholmen där alla barn och ungdomar ges möjlighet att delta.

All pedagogisk personal i stadsdelsnämndens regi inbjuds till fortbildning i lekar och lekens betydelse av Rålambshovsparkens parkleks personal. Även lärarstudenter vid Stockholms universitet som har sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) på Kungsholmen erbjuds utbildning.

Under våren tränar alla fem- och sexåringar i stadsdelen till Kungsholmens förskolekör under ledning av en professionell musiker med anknytning till Kungsholmen. Final sker i början av juni, alla fem- och sexåringar kommer då att uppträda tillsammans i Rålambshovsparkens amfiteater.

Barn- och ungdomsverksamheterna planerar gemensamma aktiviteter tillsammans med Kungsholmens bibliotek. Stadsdelsnämndens förskolor träffar personal från biblioteket två gånger per termin. Vid dessa tillfällen kommer föreläsningar att äga rum med olika teman. Förskoleenheterna kommer till biblioteket för att informera om förskoleverksamheterna för intresserade föräldrar. Bibliotekarierna går till förskolorna och till Öppna förskolan för att prata om nya böcker och om språkutveckling.

Det finns ett stort intresse för skateboard bland ungdomar i stadsdelsområdet. Förutom att ungdomarna själva är med i vidareutvecklingen av skateramper och möjligheten till streetskate så anordnas skateboardevenemang, snowboardtävling och skidaktiviteter i samarbete med föreningar i Rålambshovsparken.

Vid den barn- och ungdomsmässa som planeras till våren kommer ungdomar uppträda på scenen. Preventionsenheten har för avsikt att göra en utställning i ord och bild som presenteras i lokalen på Fleminggatan 44.

I samarbete med Kulturförvaltningen och – En Snabb slant – kommer Fält och Fritid att stödja Ungdomsrådet i att skapa olika kulturarrangemang såsom filmkvällar och konserter.

Under 2009 ska preventionsenheten ingå i ett samarbetsprojekt – Palettstafett 11-73 – tillsammans med Rålambshovsskolan och ytterligare en skola från en annan

stadsdel. Det innebär till exempel att en elev i Rålambshovsskolan skriver en dikt och att en annan elev från den andra skolan illustrera dikten.

För att skapa fler möjligheter till spontanidrott söker preventionsenheten samverkan med lokala idrottsföreningar, som till exempel Westermalms handboll. Den replokal som finns i stadsdelsnämndens regi är fullt utrustad och skapar många tillfällen för lokala band att öva och utvecklas.

Barns utemiljö kan göras spännande och tillgänglig för alla såväl barn som vuxna. I speciellt våra habiliteringsenheter finns stor samlad kunskap och erfarenhet om hur man gör detta på ett bra sätt. Vid nyinvesteringar i våra lekplatser och förskolegårdar ska dessa erfarenheter tas tillvara så att både barn och föräldrar med funktionsnedsättning har tillgång till lekplatsen.

Den 3 december (internationella handikappdagen) ska verksamheterna inom barn och ungdom tillsammans med stadsdelsnämnd och handikappråd genomföra en dag för att uppmärksamma frågor omkring barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Barn och ungdomar med funktionsnedsättning möter många hinder i vardagen men det är inte funktionsnedsättningen i sig som utgör svårigheterna utan den kombination av sociala, kulturella och fysiska hinder som de möts av. Utgångspunkten för dagen är FN:s barnkonvention artikel 23 ”Varje barn med fysiskt eller psykiskt handikapp har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör dess aktiva deltagande i samhällslivet.

Stadsdelsnämnden informerar föreningar och ideella organisationer om möjlighet att hyra parklekslokalerna för möten och aktiviteter. Information finns på stadsdelsnämndens hemsida, annons i lokalpressen, på biblioteket och i parklekarna.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal deltagande barn och ungdomar i egen skapande verksamhet		tas fram av nämnden	År
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	
Driften av parklekarna kan erbjudas utomstående entreprenörer.	2009-01-01	2010-12-31	
Bidragsgivningen ska säkerställa likabehandling	2009-01-01	2009-12-31	
Tillgängligheten till det lokala kulturutbudet ska öka	2009-01-01	2010-12-31	
Barn och ungdomar ska ges möjligheter att uppleva och själva utöva olika former av kultur	2009-01-01	2010-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska bredda utnyttjandet av lokalerna för att härigenom garantera parklekarnas fortlevnad	2008-01-01	2010-12-31
Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Alla verksamheter ska tydliggöra hur barn och ungdomar utövar och får tillgång till olika former av kultur	2009-01-01	2009-12-31
Böcker, sånger och rim och ramsor ska vara ett levande inslag i förskolans vardag. Böcker väljs medvetet och med omsorg i samarbete med Biblioteket	2009-01-01	2010-12-31
Genomföra trygghetsvandringar i samarbete med ungdomsrådet. Fortsätta med projekt Tryggholmen	2009-01-01	2009-12-31
Stadsdelsnämnden kommer att intensifiera samarbetet med fastighetskontoret och trafikkontoret för att göra parklekar mer tillgängliga	2009-01-01	2009-12-31
Vid renovering och nyetablering av förskolegårdar kommer tillgänglighet vara prioriterad	2009-01-01	2009-12-31

Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad

NÄMNDMÅL:

- **Parker och grönområden ska vara välskötta och attraktiva för invånare och besökare.**
- **Den som blir utsatt för våld i nära relation (kvinnofridsbrott) ska uppleva att han/hon får en samordnad och professionell handläggning**

Parkskötsel

Många av innerstadens parker är gamla och slitna. Kungsholmens parkplan som antogs av stadsdelsnämnden 2008 är vägledande vid upprustning och restaurering samt skötsel och nyttjande av parker och övriga grönytor på Kungsholmen.

Parkerna ska fortsätta att utvecklas till en gemensam resurs för fler parkbesökare. Arbetet med att utveckla innehåll och kvaliteter fortsätter. Den parkdrift-entreprenad som trädde i kraft i slutet av 2008 syftar till att få parkerna mer välskötta och attraktiva för invånare och besökare. Lekplatser rustas i enlighet med nämndens underhållsplan.

Brottsförebyggande

Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm har ingått en samverkansöverenskommelse med City polismästardistrikt. I det lokala brottsförebyggande rådet (BRÅ) finns bl.a. närpolisen, kyrkans församlingar och det lokala näringslivet representerade, förutom representanter från stadsdelsnämndens olika verksamheter. Målen är att genom förbättrad samverkan öka tryggheten för barn och ungdomar samt minska risken för att inleda en kriminell karriär och att lindra brottens skadeverkningar för såväl unga brottsoffer som för förövare.

Den stora trygghetsmätning som genomförts under 2008 visar att Kungsholmen i huvudsak är en trygg stadsdel. Det finns dock förbättringsområden. Bristande belysning upplevs som en orsak till otrygghet. Stadsdelsnämnden kommer att fortsätta förmedla och följa upp förslag till förbättringar till trafiknämnden, som ansvarar för all offentlig belysning i staden.

Trygghetsvandringar

Trygghetsvandringar ska genomföras i samarbete med det brottsförebyggande rådet (BRÅ-K) och Ungdomsrådet på Kungsholmen i samarbete med preventionsenheten.

Ungdomars trygghet

I stockholmsenkäten finns många frågor som handlar om ungdomars trygghet och välmående. Stadsdelsnämnden intensifierar arbetet mot en ogynnsam utveckling och utanförskap för barn och ungdomar. Två prioriterade områden finns, moral, värderingar och attityder samt alkohol- och drogförebyggande arbete. Ett bra samarbete mellan social, polis, skola, föräldrar och preventionsenheten utgör grunden för det arbetet.

Kungsholmens nattvandrare är en ideell organisation med mål att skapa en tryggare miljö för ungdomarna; främst under fredagskvällar och speciella ungdomshelger. Preventionsenheten kommer att anordna regelbundna möten med nattvandrarna och tillsammans arrangeras föreläsningar för föräldrar.

Stadsdelsnämnden inbjöd under hösten 2008 till diskussioner om ungdomars vardag. Ett förslag var att skapa lättillgängliga forum för diskussioner föräldrar emellan. Det efterfrågades möjlighet till möten mellan föräldrar som inte alls är knutna till att ungdomarna går i samma klass eller i samma skola. Under 2009 kommer därför öppna föräldracaféer att anordnas. Chefer från flera av barn och ungdoms verksamheter medverkar.

Kvinnofrid

Det finns ett lokalt handlingsprogram för kvinnofrid. Inom förvaltningen finns speciella kontaktpersoner som har utbildats för att kunna möta personer som utsatts för våld i nära relationer. I arbetet beaktas särskilt mammor och barn som är

utsatta för våld eller hot om våld. Arbetet sker i samarbete med bl.a. polis och kyrkans församlingar.

Våld i nära relationer handläggs inom flera av förvaltningens verksamheter, beroende på om det exempelvis finns barn eller missbruk i bilden. Oavsett vilken enhet som är huvudansvarig ska insatserna samordnas och den enskilde ska uppleva att han/hon får ett professionellt bemötande och det stöd som han/hon behöver.

Värn för äldre

Värn för äldre riktar sig till äldre personer, men även till yngre personer med funktionsnedsättning, som blivit utsatta för hot eller våld. En grupp som består av biståndshandläggare och anhörigkonsulent är rådgivande i aktuella individ-ärenden. Arbetsgruppen håller sig uppdaterad på aktuell forskning inom området m.m. samt internutbildar berörda chefer och medarbetare.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med brand- och räddningsnämnden kontinuerligt genomföra informationsinsatser och förebyggande åtgärder för att förbättra brandskyddet för identifierade riskgrupper.	2009-01-01	2010-12-31

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Arbeta efter den lokal handlingsplanen för kvinnofrid	2009-01-01	2009-12-31
Individuell uppföljning genom formulär	2009-01-01	2009-12-31
Ökad samverkan mellan stadsdelsnämndens olika verksamheter	2009-01-01	2009-12-31

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald

NÄMNDMÅL:

Valmöjligheterna inom förskola, individ- och familjeomsorg, stöd och service till funktionshindrade samt äldreomsorg ska öka

Förskola

I och med det webbaserade gemensamma kösystemet, Jämför förskola, ska det bli lättare för föräldrar att söka förskoleplats och att se sin plats i kön. Både

kommunalt och enskilt drivna förskolor ska finnas med i systemet. Fullt utbyggt ska det underlätta förskoleplaneringen inom stadsdelsområdet.

I samband med att nya förskolor planeras i nordvästra Kungsholmen erbjuds de till enskilda anordnare. De enskilda anordnarna inbjuds till informationsmöte om planerad utbyggnad och om övriga planeringsförutsättningar en gång per termin.

Stadsdelsnämnden informerar om möjligheten att starta familjedaghem eller flerfamiljssystem för att ytterligare öka föräldrars valfrihet. Ny och tydlig information läggs ut på Stockholm.se samt broschyrer på mödra- och barnavårdscentraler och på biblioteket.

Det kommunala vårdnadsbidraget avser att öka föräldrars valfrihet och flexibilitet. Föräldrar till barn mellan ett och tre år kan genom vårdnadsbidraget välja att vara hemma på hel- eller deltid. Vid helt vårdnadsbidrag deltar inte barnet i förskoleverksamhet.

Chefer och medarbetare ska under året få stöd och information om möjligheten att driva verksamhet i egen regi genom t ex avknoppning.

Kungsholmens Preventionsenhet Fält och Fritid

Föräldraföreningen Vängåvans vänner på Stora Essingen får under 2009 driftbidrag för att ha driva parklek och kvällsverksamhet två kvällar per vecka för framförallt ungdomar boende på Essingen.

Det finns önskemål om verksamhet för ungdomar fler kvällar i veckan . För närvarande har stadsdelen organiserad ungdomsverksamhet onsdags-, fredags-, och söndagskvällar. Därutöver anordnas ungdomsverksamheter av andra anordnare. Några exempel är Kungsholmens församling som har ungdomsgårdsverksamhet tisdags- och torsdagskvällar, den föräldradrivna Vängåvan som har ungdomsverksamhet två kvällar i veckan. För att skapa ytterligare en kvällsverksamhet kommer preventionsenheten och S:t Görans församling att starta verksamhet för ungdomar också under lördagskvällar.

Parklekar

Inom stadsdelsområdet finns tre parklekar, varav en drivs i enskild regi. Stadsdelsnämnden ska förbättra informationen om att föreningar och ideella organisationer har möjlighet att hyra parklekslokalerna för möten, aktiviteter och barnkalas under kvällar och helger. Informationen ska finnas på stadsdelsnämndens hemsida, i annons i lokalpressen, på biblioteket och i parklekarna.

Barn och unga med funktionsnedsättning

Föräldrar som har barn och unga med funktionsnedsättning har många möjligheter

att välja utförare inom ledsagning och avlösare. Staden har genomfört samordnade upphandlingar för dessa tjänster.

Föräldrar får information om möjligheten att välja utförare och vad respektive anordnare har att erbjuda av stadsdelsnämndens biståndshandläggare. Viss begränsning finns då några utförare inte kan ta emot barn och unga på grund av just deras specifika behov eller omsorgsnivå.

På samma sätt fungerar det för korttidshem och i viss utsträckning också för boende med särskild service. Där finns ett mycket begränsat antal utförare och de har också viss specialinriktning som begränsar valmöjligheterna.

För förskolebarn med rörelsehinder som kan tillgodogöra sig flera insatser samtidigt finns tre habiliteringsenheter inom länet var av två i stadsdelsnämndens regi. Målet är att föräldrar ska kunna välja habiliteringsenhet. Genom öppna hus, artiklar i relevant media och andra former av marknadsföring får föräldrar kunskap om de olika habiliteringsenheternas specifika pedagogik och arbetssätt.

Individ- och familjeomsorg

Inom individ- och familjeomsorgen genomförs stadsövergripande upphandlingar av hem för vård och boende, öppenvård m.m. för barn, ungdomar, familjer, vuxna med missbruk samt personer med psykiska funktionshinder. Vid val av insatser tas stor hänsyn till den enskilde brukarens önskemål, men även kunskap om insatsens resultat (evidens). En professionell bedömning om insatsens effekt i förhållande till klientens situation vägs också in. Information om valmöjligheter ges när det gäller t.ex. sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Under 2009 upphandlas boenden och boendestöd inom den socialpsykiatriska verksamheten. Planeringsboendet, träfflokalen (med sysselsättning) och arbetsverksamheten S:t Göransparken omfattas inte av upphandlingen. Fr.o.m. den 1 september 2009 överförs planeringsboendet till vuxenheten och träfflokalen samt S:t Göransparken till arbetsmarknadsenheten.

Valfrihetssystem för personer med psykiska funktionshinder utreds vid stadsledningskontoret och ska beslutas av kommunfullmäktige under 2009.

Budget- och skuldrådgivning utförs av Norrmalms stadsdelsförvaltning inom ramen för samverkan mellan stadsdelsnämnderna i norra innerstaden och Södermalm. Funktionen budget- och skuldrådgivning kommer under 2009 att upphandlas i konkurrens.

Bidrag och stöd till föreningar och frivilliga organisationer

Stadsdelsnämnden avsätter årligen bidrag till föreningar och frivilliga organisationer som bedriver verksamhet som kompletterar eller stödjer nämndens verksamhet. För 2009 avsätts 0,3 mnkr.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal genomförda avknoppningar (alla nämnder)	1 st	20 st	Tertial

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Valfrihetsmodell för boende, daglig verksamhet och korttidsboende införs	2009-01-01	2009-12-31

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Information om valmöjligheter, t.ex. när det gäller sysselsättning för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning	2009-01-01	2009-12-31
Stadsdelsnämnden ska arbeta aktivt med sin aktivitetsplan och uppmuntra personalen att knoppa av	2007-12-04	2009-12-31

Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

NÄMNDMÅL:

- **Förskolan ska vara rolig, trygg och stimulerande**
- **Förskolan ska ha god kommunikation med föräldrarna och vara lyhörd för deras önskemål**
- **Kungsholmens barn- och ungdomsverksamheter ska bidra till jämställdhet, respekt och likabehandling**
- **Övergången till förskoleklass ska vara väl förberedd och föräldrar ska erbjudas att delta**
- **Förskoletiden ska vara en tid av lustfyllt lärande där språkutveckling är ett prioriterat område**
- **Barn ska få uttrycka sina tankar och åsikter och därigenom kunna påverka sin situation och förskolans verksamhet**

FN:s barnkonvention om barnets rättigheter består av 54 artiklar. Alla är lika viktiga men fokus kommer under året att ägnas åt artiklarna 2,3,6,12-15, 19 och 23. Sammanfattningsvis slår de fast att alla barn och ungdomar har samma rättigheter; Rätt att leva och utvecklas. Rätt att växa upp i trygghet och skyddas mot övergrepp. Rätt att respekteras för vad de tycker och tänker. Barnets bästa ska alltid komma i första hand.

Ipa – barns rätt till lek har tagit fram ett material, barnkompassen, som underlättar för enheterna att utvärdera sitt arbete utifrån barnkonventionen. Materialet kommer i olika omfattning att användas inom verksamheterna för barn och ungdom.

Förskola

Stadsdelsnämndens förskolor arbetar utifrån en Reggio Emilia inspirerad pedagogik som bygger på en stark övertygelse om människans möjligheter. Vi vill, genom en tro på barns inneboende drivkraft och lust att upptäcka, undersöka och lära, skapa möjligheter för individuell utveckling och lärande.

För att stärka alla barns identitet, självkänsla och bidra till jämställdhet, respekt och likabehandling skapar vi en interkulturell miljö. Det kommer att ligga till grund för utveckling av arbetet med språkutveckling för barn med svenska som andra språk. Kontinuitet i modersmålsarbetet på förskolan skapas med pedagoger med samma språkliga bakgrund och olika kulturer. En inventering av vilka språk som finns representerade bland förskolornas pedagoger ska göras under 2009. Under 2009 kommer ett policydokument för arbetet med språk och modersmål inom förskolan att tas fram för stadsdelsnämndens förskolor.

För att förebygga psykosociala problem bland barn och ungdomar kommer tre förskolerektorer, chefen för Fält och Fritid och en specialpedagog från en av stadsdelens grundskolor, att gå en distansutbildning i förebyggandets konst vid Örebro Universitet. Syftet är att de efter kursen ska ha grundläggande kunskaper om skyddsfaktorer, hälsofrämjande och förebyggande arbete med förskola och skola som arena samt kännedom om evidensbaserade metoder vad gäller arbetsro och i att stärka barn och ungdomarnas lärande och sociala kompetens.

Antalet förskolebarn i stadsdelsområdet fortsätter att öka. Enligt prognosen är ökningen störst åren 2007-2012. År 2009 ökar fortfarande barnen i åldrarna 1-5 år i befintlig bebyggelse. För att stadsdelsnämnden även fortsättningsvis ska klara barnomsorgsgarantin krävs nya lokaler som kan anpassas så att de blir lämpliga för förskola. Tillgång till utemiljö och en rimlig lokalkostnad är faktorer som påverkar möjligheten att hitta nya lokaler till förskolan. Eftersom den ekvationen är svår att få ihop i en färdigbyggd stadsdel, finns det risk att målet om minskade barngrupper inte kommer att kunna nås inom rimlig tid. Med en utbyggnad i fas med barnantalsökningen kommer antalet barn i barngrupperna att minska i enlighet med de av kommunfullmäktige uppsatta målen. Vad ett förändrat konjunkturläge kommer att innebära för förskoleplaneringen är för närvarande mycket oklart. Nyinflyttning, nybyggnation och förändringar i föräldrars behov av förskoleplats behöver följas upp med kortare intervall än tidigare år.

Vid nyrekrytering av pedagogisk personal ska i första hand förskollärare anställas. För närvarande är det svårt att rekrytera just denna yrkesgrupp. Svårigheter med att rekrytera förskollärare beräknas kvarstå. Det beror delvis på att stadsdelar och kranskommuner bygger ut förskolan på grund av fler barn men också på att målet om minskade barngrupper ökar behovet av förskollärare. En annan orsak är det relativt svaga intresset för unga att välja förskolläraryrket. Aktiviteter för förbättrad marknadsföring, bland annat en lokal barn- och ungdomsmässa i maj

där Stockholms Universitet medverkar, samt insatser för att stärka chefer i rekryteringsarbetet kommer att genomföras under året. Förskolornas ledningsgrupper har i uppdrag att ytterligare lägga förslag över vad som kan öka intresset för arbete i Kungsholmens förskolor.

Hösten 2008 påbörjades en utbildningssatsning för arbetslagen i förskolorna. Syftet med den omfattande satsningen är att fördjupa rollen som omsorgspedagog och därmed stärka den empatiska förståelsen, öka medvetenheten och kunskapen om det egna sättet att interagera med barn och föräldrar och att öka medvetenheten och kunskapen om känslomässiga signaler från barnen. Till halvårsskiftet 2009 beräknas utbildningen vara genomförd för alla arbetslag i Kungsholmens förskolor. Som en del i utbildningssatsningen ingår två föreläsningar riktade till föräldrar om barns utveckling och anknytningsfrågor.

För att klara kompetensförsörjningen på Kungsholmen och öka attraktionskraften för de pedagogiska yrkena ska alla barn- och ungdomsverksamheter ta emot praktikanter. Förskolorna kommer att ta emot lärarstudenter på verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Handedarutbildning i lärarhögskolans regi kommer att erbjudas under året för att öka kvaliteten i praktikperioderna.

För att ytterligare säkra kvaliteten i verksamheten och öka attraktionen för arbete i förskolan finns ett nätverk som samlar pedagoger från alla förskolor. I nätverket diskuteras frågor som driver den gemensamma utvecklingen i förskolorna framåt.

I stadsdelen finns ett köksnätverk där alla kockar och några förskolerektorer ingår. De arbetar bland annat med egenkontroll, gör studiebesök och fortbildar sig inom olika områden som t ex att laga, lagra och beställa ekologisk mat. Under 2009 kommer köksnätverket också att arbeta med att sortera ut matavfall för biologisk hantering och följa upp Hälsomålets riktlinjer.

Tillsammans med Norrmalms stadsdelsnämnd ingår förskoleledningar och verksamhetsplanerare i ett projekt för att utveckla förskolans kvalitet och pedagogernas kompetens både vad det gäller barns lärande och välbefinnande och hur man redovisar och utvärderar sin verksamhet i kvalitetsredovisningen. Projektet är knutet till Utbildningsförvaltningen. Utöver det kommer befintlig personal erbjudas vidareutbildning i de satsningar staden gör där bland annat barnskötare får möjlighet att vidareutbilda sig till förskollärare. Inom respektive enhet får medarbetare kompetensutveckling utifrån de enskilda medarbetarnas och verksamhetens behov.

Övergången från förskola till förskoleklass sker utifrån fastställda rutiner och föräldrar kommer att uppmuntras att medverka i det arbetet. Utöver det konventionella överlämnandet kommer stadsdelen att fortsätta samarbetet med Fria Teatern och genomföra Kungsholmens förskolekör. Arbetet syftar till att

motverka oro, skapa positiva förväntningar med lust, glädje och samhörighet inför skolstarten.

Öppen förskola

Öppna förskolan spelar en viktig roll för hemmavarande barn och deras föräldrar. Där ges barn möjlighet till stimulans och föräldrar möjlighet till erfarenhetsutbyte med varandra. Öppna förskolan kommer under året att samarbeta med fler interna och externa verksamheter bland annat resurscentrum, civilförsvaret och biblioteket. En talpedagog från resurscentrum kommer att ha viss arbetstid i den öppna förskolan, i samarbete med civilförsvaret kommer föreläsningar under temat – vem har ansvaret – i olika miljöer att genomföras. Amningshjälp och första hjälpen kommer att arrangeras tillsammans med mödravårdscentralen.

Den verksamhet som X-ist drivit för unga föräldrar upphör. Det gör att det blir angeläget att fundera över och formulera vad öppna förskolan kan erbjuda den målgruppen. För att underlätta till aktiva val kommer information om vårdnadsbidrag och förskolealternativ på Kungsholmen också att finnas i öppna förskolan.

Parklekar

I stadsdelsnämndes unika parklekar, finns möjlighet till stimulerande och utvecklande miljöer som inspirerar till olika former av skapande, lek och spontanidrott i en säker och trygg miljö. Parklekarna är en naturlig mötesplats för barn, ungdomar och vuxna.

Parklekarna fortsätter sitt arbete med lekdagar och uppmärksammar våra traditioner. Besökarna erbjuds dagligen möjlighet att snickra, måla, pyssla, sjunga samt pröva på olika former av skapande verksamhet. Parklekarna samverkar i stor utsträckning med fältassistenter, fritidsgårdspersonalpersonal, och övrig personal inom Fält och Fritid. De samarbetar bl.a. inför de stora helgerna och nationaldagsfirandet.

I Råambshovsparkens parklek kommer fortsättningsvis en fritidsklubb att drivas i samarbete med Fridhemskolan. Samarbetet med andra fritidsklubbar ska utvecklas. Kronobergsparkens parklek ska vidareutveckla samarbetet med Kungsholmens dagliga verksamheter och dess omsorgstagare.

Preventionsenheten Fält och Fritid

Ungdomarnas svar i Stockholmsenkäten, som genomfördes under våren 2008, ger tydliga uppdrag till inriktningen på enhetens arbete. Det brotts-, alkohol- och drog-förebyggande arbetet prioriteras än mer inom preventionsenheten, liksom frågeställningar som moral, värderingar och attityder.

Som en del i preventionsansvaret kommer enheten att arbeta med många olika aktörer och nätverk i det förebyggande arbetet, bland annat med skolan, familjenheten inom individ- och familjeomsorgen, norra innerstadens ungdomsmottagning, program support, Maria Ungdom, ungdomsjouren, ungdomsroteln vid city polisen och KNÖF som är ett samarbete mellan – Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms skolor, polis och fältassistenter. Sist men inte minst samarbetar de med föräldrar i det preventiva arbetet mot psykisk ohälsa, brotts-, och drogförebyggande arbetet.

Samarbetet med grundskolornas årskurs sex till nio utvecklas vidare och är en viktig del i det förebyggande och uppsökande ungdomsarbetet. Erfarenheterna visar på ett ökat behov av insatser för eleverna också i de tidiga skolåren, framförallt i årskurs fem. I det samarbete finns också Tjejzonen – som arbetar med program som storasyster, läxhjälp med mera – och BRIS, barnens rätt i samhället.

Personal från preventionsenheten kommer under året att leda grupper inom Komet programmet. Komet är en metod för föräldrastöd som bygger på att förbättra kommunikationen mellan föräldrar och deras ungdomar. I föräldragrupper diskuteras olika lösningar på vanliga problem. Innehållet är lösningsfokuserat och koncentreras på möjligheter framför svårigheter och brister.

Aktiviteter och evenemang har sin utgångspunkt i ungdomarnas egna intressen, deras medverkan och delaktighet. Ungdomsrådet har en central roll med att fånga upp idéer och intresseområden som kan utvecklas inom stadsdelen. Ungdomar som bor eller går i skola på Kungsholmen inbjuds till olika forum för att initiera till aktiviteter och arrangemang.

Fältassistenter kommer att ha gruppverksamhet för både pojkar och flickor där attityder, värderingar och livsstilsfrågor diskuteras.

I samarbete med stadsdelens två skolor för de senare åren kommer Fält och Fritid att utveckla projektet Tryggholmen. Temat för projektet är trygghet och vad som skapar trygghet. Det finns också planer på att genomföra en trygghetsenkät samt en trygghetsvandring i ungdomsmiljöerna.

Det förebyggande och främjande arbetet förstärks ytterligare genom att Fält och Fritids budget utökas med medel motsvarande en tjänst.

Sommarkollo

Alla barn och ungdomar i åldern 9-16 år erbjuds plats på sommargård (kollo). Det är viktigt att barn och ungdomar får mötas över sociala, etniska och kulturella gränser. Barn och unga som av olika skäl har större behov än andra att åka på kollo prioriteras för att få sina behov tillgodosedda.

Preventionsenheten kommer under sommarmånaderna arrangera läger, där värderingar och attityder står på dagordningen. En aktivitetsvecka planeras i Råambshovsparken, där olika ideella organisationer medverkar samt ett internationellt utbyte i samarbete med ungdomsstyrelsen, där ungdomar möts från olika länder och kulturer. Särskild planering genomförs för att ungdomar med funktionsnedsättning ska kunna medverka i det internationella utbytet. Aktiviteterna sker i samarbete med olika organisationer.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	0 st	Månad
Andel förskollärare	50 %	tas fram 2009	År
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande		tas fram 2009	Tertial
Resultatet av enheternas självvärdering avseende utveckling och lärande inom förskola		Tas fram 2009	Tertial
Andel barngrupper (4-5 år) med fler än 18 barn	25 %	tas fram 2009	Tertial
Andel barngrupper (1-3 år) med fler än 14 barn	47 %	tas fram 2009	Tertial

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska samverka med det lokala föreningslivet och andra aktörer för att erbjuda en mångfald av verksamheter för barn och unga	2008-01-01	2010-12-31
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans personal kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2007-01-01	2010-12-31
Förskolan ska utveckla kvalitetsmått och metoder för utvärdering som relaterar till förskolans mål och uppdrag	2009-01-01	2010-12-31
Stadsdelsnämndernas verksamhetsområden äldreomsorg och förskola ska tillsammans utveckla metoder för den enskildes trygghet, oberoende, inflytande och respekt.	2009-01-01	2009-12-31

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Förskoleverksamhetens innehåll och arbetssätt ska beskrivas i tydliga kvalitetsgarantier och arbetsplaner	2009-01-01	2009-12-31
Samarbeta med stadens myndigheter som har möjlighet att påverka lokaltillgången på förskolelokaler	2009-01-01	2009-12-31

Förskolan ska tydliggöra var föräldrar får och kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2009-12-31
Alla förskolor ska ha en likabehandlingsplan som är väl känd och som årligen revideras	2009-01-01	2009-12-31
Alla fem- och sexåringar medverkar i förskolekören	2009-01-01	2009-12-31
Alla föräldrar ska erbjudas att medverka i ett överlämnadesamtal	2009-01-01	2009-12-31
I samarbete med Fria teatern, förskola och skola förbereds förskolebarnen inför övergången till förskoleklass	2009-01-01	2009-12-31
Ett policydokument för arbetet med språk och modersmål kommer att tas fram under 2009	2009-01-01	2009-12-31
Stadsdelsnämndens förskolor ska arbeta aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31
Förskolan ska ha former för barns möjlighet till inflytande och påverkan	2009-01-01	2009-12-31

Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka - trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade hela omsorgen

NÄMNDMÅL:

- **Insatserna för äldre ska utformas tillsammans med den enskilde utifrån en helhetssyn på behov och förutsättningar med respekt för integritet, självbestämmande och kulturell bakgrund.**
- **Äldreomsorgen ska arbeta uppsökande och förebyggande.**
- **En hög kvalitet i äldreomsorgen ska bevaras och fortsätta att utvecklas.**
- **Medborgarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald.**
- **Hälsa- och sjukvården ska bedrivas utifrån ett hälsofrämjande (salutogent) och rehabiliterande synsätt.**
- **Insatserna för vuxna med funktionsnedsättning ska utformas tillsammans med den enskilde med respekt för integritet och kulturell bakgrund för att öka den enskildes delaktighet och självbestämmande.**
- **En hög kvalitet i omsorgen om personer med funktionsnedsättning ska bevaras och fortsätta att utvecklas.**
- **Föräldrar till barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska få god och fortlöpande information om verksamheten och dess mål samt om det egna barnets utveckling**
- **Kungsholmen ska ge barn och unga goda hälsofrämjande uppväxtvillkor**
- **Konsumtionen av alkohol och andra droger bland ungdomar ska minska**
- **Hemlöshet ska förhindras**
- **Fler personer med psykisk funktionsnedsättning ska ha sysselsättning**
- **Kvaliteten i verksamheten ska öka genom användande av strukturerade utrednings- och uppföljningsmodeller samt strukturerade metoder**
- **Öppenvårdsinsatserna ska öka**

Barn och ungdom

Målsättningen för verksamheter för barn och unga med funktionsnedsättningar är att skapa förutsättningar för att varje barn ska få en så normal tillvaro som möjligt. Olika insatser och verksamheternas arbete ska stärka barnets identitet, självständighet, utveckla barnets funktioner och stimulera till fortsatt utveckling och lärande.

Föräldrar ska snabbt få besked om önskade insatser och vara delaktiga i planering och utförande av den eller de insatser som barnet är i behov av. Föräldrar ska

också få tydliga besked om tidsplan för beslut och åtgärd. För att minimera antalet möten mellan föräldrar och olika experter och personer som på något sätt är inblandade i barnets vardag ska verksamheterna så långt det är möjligt samordna möten och insatser.

Valfrihetssystemet utvidgas den 1 juli 2009 till att även omfatta val av korttidshem och boende med särskild service för barn och ungdom.

Individ och familjeomsorg

Kvaliteten i verksamheten ska öka genom användande av strukturerade utrednings- och uppföljningsmodeller samt en evidensbaserad praktik. Alla metoder är inte forskade på och det är inte heller praktiskt möjligt. Det är däremot angeläget att utvärdera om en insats har fått den förväntade effekten. Det är inte heller så att en evidensbaserad metod passar alla. Att arbeta efter en evidensbaserad praktik innebär att använda sig av bästa tillgängliga kunskap om en methods resultat, kombinerat med den professionelles bedömning och den enskilde klientens önskemål.

Stöd och behandlingsarbete ska först och främst ges på hemmaplan för att i möjligaste mån undvika placeringar utanför hemmet. Det gäller för såväl barn och ungdomar som vuxna missbrukare. I de fall där riskerna för barnet/ungdomen är mycket allvarliga och där föräldrarna själva inte förmår att skydda barnet från övergrepp eller tillgodose barnets grundläggande behov kan det bli nödvändigt att placera barnet/ungdomen utanför familjen. Institutionsvård måste även beviljas då det föreligger ett starkt skyddsbehov för en vuxen missbrukare. För personer med psykisk funktionsnedsättning erbjuds i första hand boendestöd och vid behov placering vid boenden i egen regi. Samverkan sker med den psykiatriska öppenvården för att förhindra att personer i eget boende behöver placeras vid HVB-hem (hem för vård och boende).

Inom familjeenheten pågår ett utvecklingsarbete med resultatbaserad styrning, som är en styrnings- och ledningsmodell som syftar till att tydliggöra vilka resultat och effekter som önskas uppnås med en viss insats. Indikatorer ska mäta i vilken utsträckning resultatet nås. Arbetet bedrivs tillsammans med ett konsultföretag.

Förebyggande barn- och ungdomsarbete

I ett gemensamt projekt med Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder samt landstingets psykiatri finns stödgrupper för barn till föräldrar med psykisk ohälsa. Samarbetet med landstinget angående barn som har behov av insatser av både kommun och landstinget ska upprätthållas och utvecklas enligt BUS-överenskommelsen. Överenskommelsen ses nu över mot bakgrund av att avtalstiden löpt ut. Tillsammans med landstinget har familjeenheten enligt beprövad modell startat ett samverkansteam med MVC (mödravårdscentral), BVC (barnavårdscentral), socialtjänsten, BUP (barn och ungdomspsykiatri), barnläkare och vuxenpsykiatri i syfte att tidigt upptäcka familjer som har behov av insatser

från flera verksamheter och för att förhindra att de hamnar "mellan stolarna". I teamet finns utrymme att konsultera varandra och hitta samarbetsformer i ärenden med gravida eller nyblivna mödrar.

Samarbetet med förskola och skola ska utvecklas bl a genom fortsatt möjlighet för skol- och förskolepersonal att kontakta familjeenheten på öppen tid för anonym konsultation. Vidare kommer vid behov gemensamma utbildningstillfällen med förskola och skola att genomföras samt riktad information till förskola, skola och barnavårdscentraler om anmälningsskyldigheten att uppmärksamma barn som far illa. Föräldraträningsprogrammet Komet erbjuds som en förebyggande och tidig insats.

Ungdomsmottagningen drivs tillsammans med Östermalms och Norrmalms stadsdelsförvaltningar samt landstinget. Den hör organisatoriskt till Östermalms familjeenhet. Ungdomsmottagningens övergripande mål är att förebygga psykisk och fysisk ohälsa genom att stärka och stödja ungdomar och unga vuxna, i åldrarna 13 till och med 22 år, i att hantera sin sexualitet, respektera sig själva och sin omgivning samt förebygga oönskade graviditeter och sexuellt överförbara sjukdomar. För att kunna tillgodose detta har mottagningen en bred somatisk och psykosocial kompetens.

Psykiska funktionshinder

Personer med psykiska funktionshinder erbjuds sysselsättning i form av kursverksamhet och arbetsverksamhet. Enheten köper dessutom sysselsättning från ett flertal externa privata och offentliga utförare. Särskilt motivationsarbete inriktas till personer som inte har sysselsättning i syfte att öka sysselsättningsgraden. Boenden och boendestöd är föremål för upphandling.

Hemlöshet och missbruk

Ett aktivt arbete bedrivs för att förhindra vräkningar, bl.a. genom bosamordnare och uppsökande arbete. När förvaltningen får kännedom om att en hyresgäst eller bostadsrättshavare riskerar att förlora sin bostad kontaktas vederbörande och erbjuds stöd och rådgivning. Ett nära samarbete sker med enheten för försörjningsstöd, hyresvärdar/bostadsrättsföreningar och kronofogdemyndigheten. Bostadslösa kan erbjudas boenden som exempelvis inackorderingshem. Förvaltningen har även blockförhyrt några lägenheter vid Stadshagens hotellhem. Försöks- och träningslägenheter finns också. Personer som behöver natthärbärge erbjuds detta inom ramen för tak-över-huvudet-garantin.

Vuxenenheten är samlokaliserad med landstingets öppna beroendemottagning. Allt arbete utgår från ett utpräglat vårdkedjetänkande. En s.k. case manager arbetar med riktade insatser till personer med missbruk och psykisk ohälsa.

Strukturerad utredning och uppföljning

Sedan flera år genomförs utredningar inom vuxenenheten enligt ASI (Addiction Severity Index) som är en evidensbaserad utrednings- och uppföljningsmodell. Enheten arbetar även med intervjumetoden MAPS (Monitoring Area Phase System) för att få bättre underlag för individuella vårdplaner. Inom vuxenenhetens socialpsykiatriska del är utrednings- och uppföljningsmodellen DUR (Dokumentation, utredning och resultat) införd.

Familjeenheten använder BBIC (Barns behov i centrum) som utredningsmodell. Familjeenheten använder även SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth) som är ett evidensbaserat beslutsstöd med inriktning mot att bedöma risk att återfalla i brott.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Nämndens verksamheter för personer med funktionsnedsättning kommer att delta i stadens gemensamma kompetensutvecklingsprojekt CARPE. Syftet är bl.a. att utveckla och genomföra kompetensutvecklingsinsatser, vidareutveckla en nätverksmodell för lärande och utveckling samt att lyfta fram och skapa arbetsplatser som tar vara på befintlig kompetens och stödjer varje medarbetares utveckling.

Valfrihet för personer med funktionsnedsättning

Ett valfrihetssystem för boende, daglig verksamhet och korttidsboende för personer med funktionsnedsättning kommer att införas fr o m 1 juli 2009. Detta kommer till viss del att innebära förändrade arbetsuppgifter och arbetsmetoder för biståndshandläggarna. Systemskiftets fulla konsekvenser går dock ännu inte att överblicka.

Information om valmöjligheter kräver en lokal anpassning och komplettering samt anpassning till den speciella målgruppen. Förvaltningen ska på olika sätt anpassa information och övriga texter för att dessa ska bli mer tillgängliga för alla.

Under 2010 kommer förvaltningen att påbörja arbetet med upphandling av Kungsholmens dagliga verksamhet.

Utförare, egen regi

Kungsholmens dagliga verksamhet

Enheten för personlig assistans

En enhet med gruppboendena Strandparken, Herden, Linden och Tegelprämen (intraprenad)

Utförare på entreprenad

Kungsholmens och Kristinebergs gruppbestäder; Assist Bostad och Omsorg i Stockholm AB.

Utbyggnad av gruppbestäder

Inom nordvästra Kungsholmen byggs tre gruppbestäder med inflyttning planerad till 2010; Kv Fröjden med fem lägenheter i trapphusmodell för personer med Aspergers syndrom, Kv Lusten och Vålgången med sex lägenheter vardera i mer traditionell gruppbestädsmodell med gemensamhetslokaler. Under 2009 kommer arbetet med att förbereda och planera inflyttning att inledas samt utreda frågor om organisation och driftsform.

Äldreomsorg

Kommunfullmäktige beslutade under 2008 att genomföra en utbildningsinsats med syfte att minska antalet bostadsbränder hos gruppen äldre i ordinärt boende. Kungsholmens stadsdelsområde är pilotstadsdel och utbildning pågår för personal vid såväl egen regiverksamhet som hos privata utförare av hemtjänst.

En samlad redovisning av Lex Sarah- och Lex Maria-anmälningar sker alltid i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

Uppsökande hembesök kommer att fortsätta under 2009. Alla medborgare över 75 år utan andra insatser kommer att erbjudas ett förebyggande hembesök. En person är för närvarande anställd för att genomföra hembesöken men förvaltningens intention är att ordinarie biståndshandläggare successivt ska ta över arbetsuppgiften.

Pensionärer som är över 75 år får kostnadsfritt hjälp med göromål i hemmet av stadsdelsnämndens vaktmästarservice. Verksamheten är reguljär sedan 2006.

De anhörigas behov kan delas in i två grupper; dels behov av avlastning från vårdsysslan och bundenheten, dels behov av individuellt stöd i form av t.ex. stöd-samtal. Inom Kungsholmen och Essingeöarna finns anhörigstöd i form av hemvårdsbidrag, dagvård, avlösning i hemmet, avlastning och växelvård samt anhöriggrupper m.m. En anhörigkonsulent finns anställd på heltid och är även ansvarig för Anhörig- och frivilligcentret Baltzar som är en öppen dagverksamhet som utöver stöd till anhöriga även har samarbete med frivilliga och frivilligorganisationer samt social verksamhet och underhållning. Veteranringen, som är en gratis trygghetsringning för pensionärer, utförs på frivillig basis från Baltzar. Avlösning i hemmet finns inom ramen för hemtjänsten och på Baltzar. Vid Solbacken och Serafens vård- och omsorgsboenden finns korttidsplatser för växelvård och avlastning. Dagverksamhet finns på Titania, Lidnersgården och Gläntan.

Anhörigkonsulenten finns som stöd till anhöriga som vårdar en närstående. Hon

ger information och håller i anhörigcirklar. I sitt arbete använder hon s k stödplaner när hon utreder vilket behov av stöd den som vårdar behöver. Information om anhörigstöd lämnas av anhörigkonsulenten, via folder, stadsdelsnämndens hemsida samt annons i lokaltidningen.

Både utevistelse och kulturella aktiviteter ingår i den ordinarie verksamheten vid vård- och omsorgsboenden och finns reglerat i avtal. Personer som har insatser från hemtjänsten beviljas ofta hjälp till utevistelse i samband med biståndsbedömningen. Alla som bor på vård- och omsorgsboende erbjuds utevistelse. Förvaltningen har regelbundet möten med de entreprenörer som driver vård- och omsorgsboende och utför hemtjänst inom stadsdelsområdet. Under året kommer diskussioner att föras vid dessa möten om vikten av kulturella upplevelser och utevistelser samt hur vi ska säkerställa dessa insatser.

Kungsholmen har sedan två år en verksamhet med dagutflykter med lunch för äldre. Syftet med verksamheten är att bryta ensamhet och isolering och ge de äldre som deltar möjlighet till utevistelser och att få en vällagad måltid i en stimulerande miljö. Verksamheten är inte biståndsbedömd och kan även innebära möjlighet för anhöriga som vårdar en närstående att få avlösningen genom att den närstående tillsammans med sin avlösare deltar i utflykten. Dagutflykterna administreras och utgår från Baltzar Anhörig- och frivilligcentrum. Verksamheten fortsätter 2009.

Under 2009 kommer friskvårdsaktiviteter för seniorer att organiseras i samverkan med pensionärsorganisationerna och Idrottsförvaltningen. Syftet är att informera om den idrottsverksamhet som finns och att genom prova på-tillfällen stimulera till rörelseaktiviteter. Även Må bra-kurser och Må bra-dagar för anhörigvårdare kommer att anordnas.

Nämnden avsätter årligen pengar till föreningsbidrag till föreningar och frivilliga organisationer som bedriver verksamhet som kompletterar eller stödjer nämndens verksamhet. Förvaltningen kommer att fortsätta diskussionen med pensionärsorganisationerna kring ett ökat samarbete vad gäller t ex friskvård för äldre och seniordagar.

Kompetensutveckling

Under 2009 fortskrider kompetensutvecklingen inom stadsdelens äldreomsorg i enlighet med den inriktning och plan som gäller sedan starten 2006. Insatser och aktiviteter genomförs från och med 2009 endast inom ramen för erhållna medel från den statliga utbildningssatsningen Stimulansbidrag. Kompetensstegen avslutar sin verksamhet 2008 och alla aktiviteter kommer att lämna slutredovisning till Socialdepartementet senast 30 juni 2009. Intentionen är att de satsningar som fortsätter i form av projekt, utbildningar och arbetsgrupper mm ska vara en del av ett långsiktigt arbete och integreras med innehållet i vardagsarbetet på vård- och omsorgsboenden och inom hemtjänsten.

Kompetensutvecklingen kommer under 2009 att ha formen av såväl större projekt och utbildningsprogram som mindre projekt som leds av projektledare på utförarenheterna.

Nedan följer exempel på aktiviteter som kommer att fortsätta under 2009:

- Social dokumentation del 3, fortsättning inklusive kurs i yrkessvenska
- Måltidsprojektet, del 2, fortsättning
- Teater i dialog, fortsättning om vardagsbemötande
- Demensutbildning på vård- och omsorgsboenden, fortsättning
- Förebyggande hembesök hos äldre, fortsättning
- Mindre projekt som fortsätter att drivas på utförarenheter under tema:

- Rehabilitering
- Kost och nutrition
- Demens
- Det sociala innehållet

Utvärdering av den sociala dokumentationen kommer att göras tillsammans med beställarenheten för äldreomsorgen på Kungsholmen, Socialhögskolan och Stockholms läns äldrecentrum.

En fortsättning på måltidsprojektet kommer att ske på Serafens och Alströmerhemmets vård - och omsorgsboenden. Fortsättning på teater i dialog och demensutbildning planeras till vård- och omsorgsboendena Alströmerhemmet, Serafen, S:t Erik och Solbacken.

Inom äldreomsorgens egenregiverksamhet har all tillsvidareanställd personal genomgått adekvat grundutbildning. Personal inom egenregiverksamheten ska erbjudas handledning. För att säkerställa att nyanställd personal hos stadsdelsnämndens entreprenörer har grundutbildning ingår detta i de avtal som stadsdelsnämnden tecknat med entreprenörerna. Stadens satsningar på grundutbildningar inom äldreomsorgen har inte fått genomslagskraft på Kungsholmen då dessa satsningar enbart reserverats till av staden anställd personal. I och med att Kungsholmens stadsdelsnämnd under många år upphandlat verksamhet har inte Kungsholmens personal fått ta del av stadens utbildningssatsningar. Då omsättningen bland personalen varit förhållandevis låg finns många anställda med lång erfarenhet men utan grundutbildning. En stor del av personalen är densamma även om utförarna varierar. I samband med upphandling och verksamhetsövergång går större delen av personalen över till den nya utföraren. Förvaltningen kommer att föra diskussioner med utförarna om dessa frågor vid de regelbundet återkommande samarbetsmötena.

Förbättra matkvaliteten och måltidsupplevelsen

Under 2009 fortsätter de särskilda satsningarna för att höja kvaliteten inom stadsdelens vård- och omsorgsboenden. För att förbättra matkvaliteten och måltidsupplevelsen bedriver förvaltningen ett intensivt arbete inom ramen för stimulansbidragen med ett måltidsprojekt inom samtliga vård- och omsorgsboenden. Två dietister är anställda och de arbetar vidare med en fortsättning på måltidsprojektet främst på Serafens och Alströmerhemmets vård - och omsorgsboenden. Arbetet ska fokusera bl.a. på den enskildes delaktighet i måltidsplaneringen.

Både på Pilträdet och Fridhemmets servicehus finns restaurang som tillreder maten på plats. På Pilträdet drivs den av en entreprenör på uppdrag av Micasa Fastigheter. På Fridhemmet drivs Fridas servering som en arbetsverksamhet av stadsdelsnämnden.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården ska bedrivas utifrån ett hälsofrämjande (salutogent) och rehabiliterande synsätt.

Under 2008 har Kungsholmen, Norrmalm och Östermalms stadsdelsnämnder på försök haft en gemensam MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering). Försöket ska utvärderas av äldrenämnden och pågår t o m 31 maj 2009. Försöket med MAR fortsätter under första halvåret 2009 med att slutföra arbetet med lokala riktlinjer för medicintekniska produkter tillsammans med medicinskt ansvarig sjuksköterska och implementering av denna. Arbetet fokuseras på att tydliggöra arbetsterapeuters och sjukgymnasters hälso- och sjukvårdsuppdrag med fokus på kvalitet och säkerhet i den rehabilitering som erbjuds inom äldreomsorgens särskilda boendeformer.

I budget 2009 har nämnden ett uppdrag att ge handledning i rehabilitering för hemtjänstpersonal. Uppdraget är inte entydigt då landstinget är ansvarig för rehabilitering i ordinärt boende. Nämnden kan satsa på handledning och utbildningsinsatser som utvecklar ett rehabiliterande arbets- och förhållningssätt och ger personalen ökade förutsättningar att motivera och stödja hemtjänstens kunder i att efter förmåga delta aktivt i vardagliga aktiviteter. Denna satsning bör ske i samverkan med landstingets primärvård.

Under 2009 har nämnden som mål att samtliga personer som bor i Kungsholmens vård- och omsorgsboenden med omfattande vård- och omsorgsinsatser ska erbjudas bedömning av munhälsan.

Under året kommer kommunfullmäktige att besluta om ett antal indikatorer som rör hälso- och sjukvård.

Utvecklingsområden

Att uppnå en ökad livskvalitet för den enskilde och ett större socialt innehåll i verksamheten är viktigt. Denna fråga ska alltid tas upp tillsammans med den enskilde när man utreder vilka behov som finns. I avtalen med nämndens entreprenörer finns reglerat om aktiviteter, stimulans och socialt innehåll. Att alla har en uppdaterad genomförandeplan där även sociala aktiviteter ingår kontrolleras dels vid förvaltningens kvalitetsuppföljning och dels vid den individuella uppföljningen.

Efter införande av ParaSoL på vård- och omsorgsboenden och i hemtjänsten fortsätter förvaltningen arbetet med att förbättra förutsättningar för dokumentation genom att egen regi-verksamheten Hemtjänsten på Hantverkargatan inför Schemas och ParaGå. Personalen kommer att delta i utbildning och handdatorer kommer att köpas in till all personal där.

Resultatet av de utbildningssatsningar i dokumentation som har genomförts visar att det finns stora individuella skillnader i hur man kan tillgodogöra sig kunskapen. Många är ovana med att sätta ord på det man arbetar med och har svårigheter att formulera detta. Förvaltningen ser det som ett långsiktigt arbete där både vi som förvaltning och utföraren måste arbeta med ständiga förbättringar genom fortlöpande utbildning och handledning till omvårdnadspersonalen. Erfarenheten visar att detta både är en lång process men även att det är mycket viktigt att det avsätts tid för dokumentation i det dagliga arbetet. Detta bör beaktas när ersättningen till utförarna beräknas, framför allt inom hemtjänsten. Utöver detta krävs en för staden samordnad support och utveckling av dokumentationssystemen ParaSoL och Vodok.

Uppföljning

Kvalitetsuppföljare och medicinsk ansvarig sjuksköterska följer varje år upp alla verksamheter för äldre och funktionshindrade. Avtalsuppföljningen omfattar alla vård- och omsorgsboenden, kundval inom hemtjänst, gruppboendestäder och daglig verksamhet som utförs av entreprenörer och i egen regi. Uppföljningarna redovisas i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

Biståndshandläggarna genomför uppföljning på individuell nivå och genom årligen återkommande enkäter till brukare och dess företrädare. Verksamhetschef, medicinskt ansvarig sjuksköterska och kvalitetsuppföljarna har regelbundna möten med entreprenörerna. Där diskuteras innehållet i verksamheten, gemensamma frågor tas upp och det sker ett erfarenhetsutbyte.

Trygghetsjourens rapporter och inkommande synpunkter, förslag och klagomål sammanställs och analyseras. De ger en god bild av hur verksamheterna fungerar och visar tidigt på tendenser till förändringar på enheterna. Statistik på ett antal

fastställda hälso- och sjukvårdsindikatorer lämnas varje månad av enheterna och följs upp och redovisas i tertialrapporterna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd har också uppföljningsansvar för ett antal verksamheter i ramavtal med Stockholms stad samt tillsynsansvar gentemot länsstyrelsen för enskilda verksamheter.

Varje enhet och entreprenör ska i samband med den årliga uppföljningen redovisa resultat från egna genomförda uppföljningar och brukarundersökningar samt redovisa vilka slutsatser och erfarenheter man dragit av dessa.

I samarbete med ett konsultföretag har förvaltningen påbörjat ett arbete med att införa resultatbaserad styrning inom äldreomsorgen. Syftet är att finna en metod att styra och följa upp verksamheten utifrån önskade resultat och effekter för brukarna. Användningen av tydliga indikatorer ska bidra till att öka enhetligheten i handläggningen på enheten, förbättra tydligheten vid uppföljningar och ge instrument för att sammanföra resultatet av de generella uppföljningarna med biståndshandläggarnas individuella uppföljningar. Ledningen ska sedan kunna aggregera informationen på ett enkelt sätt för att få underlag till analys av vilka utmaningar verksamheten står inför, vad som görs och om det fungerar. Utifrån analysen kan beslut fattas om nya prioriteringar eller satsningar i verksamheten.

För att säkerställa uppföljningen i stadsdelsnämndens interna kontroll har verksamhetsområdet årliga uppföljningsplaner som omfattar alla utförare, såväl i egen regi, entreprenad som hemtjänstutförare inom kundvalet. Förvaltningen genomför alltid återkopplingsmöten med utförarna som vi har uppföljningsansvar för där vi går igenom uppföljningsresultatet. Därutöver genomförs regelbundet återkommande möten med alla utförare. Resultaten redovisas i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

SNAC-projektet

Genom Kungsholmens stadsdelsnämnd ingår Stockholms stad sedan 2001 som en av tre kommuner i forskningsprojektet The Swedish National Study on Ageing and Care. Projektet drivs av Äldrecentrum och har två inriktningar; en befolkningsstudie och en vårdsystemstudie.

Befolkningsdelen avser att studera åldrandet och de olika faktorer som påverkar detta. Ett representativt urval av personer över 60 år på Kungsholmen och Essingeöarna undersöks. Vårdsystemdelen följer äldre personer med långvarig vård från stadsdelsnämnden och landstinget. Data beskriver utvecklingen av äldres behov av vård och omsorg och hur detta tillgodoses av både kommun och landsting. Vårdsystemstudien är en unik uppföljning av äldrevården. Resultaten presenteras kontinuerligt i rapporter.

Ökad valfrihet och mångfald

Av stadsdelsnämndens totala äldreomsorg drivs cirka 6 procent i egen regi. Övrig verksamhet drivs av entreprenörer enligt avtal med stadsdelsnämnden alternativt staden eller köps av andra privata utförare, andra stadsdelsnämnder eller kommuner.

I september 2008 köpte stadsdelsnämnden platser i vård- och omsorgsboende med heldygnsoomsorg från 47 olika utförare inom och utom stadsdelsområdet.

Utförare	Antal boenden	Antal köpta platser/månad	Antal köpta platser/mån i %
Entreprenörer	5	349	68
Andra sdf	13	16	3
Ramavtal*	30	147	29
	47	512	

* varav de allra flesta ligger inom Stockholms län.

Inom kundvalet för hemtjänst och städtjänster fanns totalt 51 olika utförare att välja mellan och av dessa är 28 utförare valda av hemtjänsttagare inom stadsdelsområdet.

En stor del av verksamhetsområdets arbete handlar om att följa upp ingångna avtal och överenskommelser. Uppföljningar görs kontinuerligt enligt en utarbetad modell för avtalsuppföljning. Den verksamhet som drivs i egen regi följs upp på motsvarande sätt.

Utförare inom äldreomsorgen, egen regi Hemtjänsten på Hantverkargatan

Utförare inom äldreomsorgen, entreprenörer

- Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende; Attendo Care
- S:t Eriks vård- och omsorgsboende; Carema Äldreomsorg
- Serafens vård- och omsorgsboende; Aleris Äldreomsorg
- Pilträdets servicehus och Gläntans dagverksamhet; Aleris Äldreomsorg
- Solbackens vård- och omsorgsboende med Lidnersgårdens dagverksamhet; Attendo Care
- Fridhemmets servicehus med Titanias dagverksamhet; Temabo

Pilträdets servicehus är under upphandling och nytt avtal kommer att gälla fr.o.m. 1 juni 2009.

En opartisk information är helt avgörande för den enskilde som ska välja hemtjänstutförare eller boende. Kungsholmens stadsdelsförvaltning har arbetat

med att förbättra den information som biståndshandläggarna ger till den enskilde. Det informationsmaterialet blir klart till årsskiftet och kan användas under 2009.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal nytillkomna omsorgslägenheter för vuxna inom staden (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0	100 st	År
Andel hemtjänst i egen regi som bedrivs enligt gällande avtal			År
Andel vård- och omsorgsboende i egen regi som bedrivs i enlighet med gällande avtal	100 %		År
Andel omsorgspersonal med grundutbildning (äldreomsorg)	80 %	87 %	År
Antal ej verkställda beslut enligt LSS eller SoL (stöd- och service till personer med funktionsnedsättning)		tas fram 2009	Tertial
Andel barn och unga i biståndsbedömd öppenvård (loF)	40 %	tas fram 2009	Tertial
Andel vuxna i biståndsbedömd öppenvård (loF)	86 %	tas fram 2009	Tertial
Antal ej verkställda beslut enligt LSS eller SoL, exkl. de som frivilligt kvarstår i kö i avvaktan på ett valt boende (äldreomsorg)	0 %	tas fram 2009	År
Anhörigas upplevelse av hur anhörigstödet fungerar	80 %	tas fram 2009	År
Antal ej verkställda domar (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0 st	tas fram 2009	År
Andel av utredningar där strukturerade kunskapsbaserade metoder för utredning av vuxna med missbruksproblematik används	94 %	75 %	År
Antal stadsdelsnämnder som erbjuder dagsutflykter för äldre	1 st	14 st	År
Antal ej verkställda domar (äldreomsorg)	0 st	tas fram 2009	År
Antal ej verkställda domar (individ- och familjeomsorg).	0 st	tas fram 2009	År
Antal ej verkställda beslut enligt LSS (individ- och familjeomsorg).	0 st	tas fram 2009	Tertial

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andelen nöjda omsorgstagare (äldreomsorg)	79 %	79 %	År
Andel nya familjehem med grundutbildning	100 %	100 %	År
Antal ej verkställda beslut enligt SoL (individ- och familjeomsorg)	0	tas fram 2009	Tertial
Antal besökare på öppna dagverksamheter för äldre	5 800	tas fram 2009	Tertial
Andel genomförandeplaner för biståndsbedömda insatser inom loF, socialpsykiatri	100 %	100 %	Tertial
Nöjda brukare (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)		tas fram 2009	År
Andel av kostnader för individ- och familjeomsorg, barn och ungdom som används till förebyggande insatser	6,4 %	tas fram 2009	År
Andel omsorgstagare, inom äldreomsorgen, som har en genomförandeplan där sociala aktiviteter ingår	62 %		År
Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggare	90 %	tas fram av nämnden	År
Andel befintliga familjehem med grundutbildning	85 %	35 %	År
Antal äldre som fått hjälp i form av vaktmästarservice	880 st	tas fram 2009	År
Andel över 75 år som erbjudits förebyggande hembesök	57 %	tas fram 2009	År
Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet		tas fram 2009	År
Antal öppna dagverksamheter för äldre	1 st	tas fram 2009	År
Upplevelsen av maten och måltidssituationen		tas fram 2009	År
Andel omsorgstagare, inom äldreomsorgen, som har en genomförandeplan	80 %		År
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	
Utveckla valfriheten inom äldreomsorgen	2008-01-01	2010-12-31	
Genomföra kompetensutvecklingsinsatser, särskilt inom demensområdet	2008-01-01	2010-12-31	
Informera om möjligheter att välja utförare och boende	2008-01-01	2010-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Utbyggnad och utveckling av variation i utbudet av boenden enligt LSS ska fortgå och intensifieras	2008-01-01	2010-12-31
Utveckla och prioritera det drogpreventiva förebyggande arbetet bland barn och ungdomar	2007-01-01	2010-12-31
Vård- och omsorgspersonal erbjuds grundutbildning	2008-01-01	2010-12-31
Hemtjänstpersonal ska erbjudas handledning	2008-01-01	2010-12-31
Genomföra insatser för att förbättra matkvaliteten och måltidsupplevelsen	2008-01-01	2010-12-31
Stadsdelsnämnderna ska samverka i planering och utbyggnad av olika boendeformer för personer med psykiska funktionsnedsättningar	2008-01-01	2010-12-31
Stadsdelsnämnderna ska redovisa exempel på hur den enskildes delaktighet i måltidsplaneringen möjliggörs	2009-01-01	2009-12-31
Stadsdelsnämnderna ska, utifrån medarbetarsamtal med personal inom äldreomsorgen, redovisa vilket behov av utbildning som finns	2009-01-01	2009-12-31
Utveckla kunskaper i svenska hos vård- och omsorgspersonalen med svenska som andraspråk	2009-01-01	2010-12-31
Bidra till ökad samverkan mellan socialtjänst, skola och föräldrar samt med polis och föreningar	2007-01-01	2010-12-31
Stadsdelsnämnderna ska upprätta lokala samverkansöverenskommelser mellan nämndens verksamheter och utbildningsnämnden	2009-01-01	2009-12-31
Se över organisationen för verksamhetsområdet och där så behövs anpassa den för att stödja ett valfrihetssystem	2009-01-01	2009-12-31
I samarbete med stadsdelsnämnderna implementera vägen-vidare-garanti	2009-01-01	2009-12-31
Utveckling och behovsanpassning av vård- och omsorgsboenden ska fortgå	2008-01-01	2010-12-31

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämndernas medarbetare inom äldreomsorgen ska under våren 2009 ges möjligheter att delta i utbildningar som avser grundutbildning, språkutbildning, ledarskapsutbildning eller delta i andra insatser som är motiverade i syfte att höja kvaliteten i äldreomsorgen	2009-01-01	2009-07-01
Stadsdelsnämnderna ska ta fram införandeplan för ParaSol, SchemOs och ParaGå och lämna rapport om genomförandet i samband med tertialrapport 1	2009-01-01	2009-12-31
Stadsdelsnämnderna ska se över sin samverkan med landstinget i syfte att förbättra korttidsvård och rehabilitering	2009-01-01	2009-12-31
Införa en samlad redovisning av Lex Sarah och Lex Maria anmälningar	2009-01-01	2009-12-31
Nämnderna ska vidta åtgärder för att öka antalet verksamheter som drivs i samarbete med frivilligorganisationer	2009-01-01	2009-12-31
Vård- och omsorgsboenden ska ha en plan för sociala aktiviteter	2009-01-01	2009-12-31

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Andel personer som har färre än åtta läkemedel		Tertial
Andel nyinflyttade där riskbedömning genomförts i enlighet med Dowtons fallindex		Tertial
Andel nyinflyttade där riskbedömning genomförts i enlighet med MNA (Mini Nutritional Assesment)		Tertial
Andel nyinflyttade där riskbedömning genomförts i enlighet med Modifierad Nortonskala		Tertial
Andel nyinflyttade där utredning genomförts enligt gällande vårdprogram (urininkontinens)		Tertial

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Föräldrar ska medverka vid framtagandet av handlingsplaner för närliggande mål och stöd för barnets utveckling	2009-01-01	2009-12-31

Kungsholmens preventionsenhet fält och fritid kommer att samverka med skolor, socialtjänst, närpolis, Nattvandrare och Kyrkan. I samverkan över stadsdelsgränserna mellan norra innerstaden (KNÖF) med syfte att utveckla det förebyggande arbetet.	2009-01-01	2009-12-31
Utöka Kungsholmens preventionsenhet fält och fritid med en tjänst	2009-01-01	2009-12-31
Personal från förskola, Kungsholmens preventionsenhet fält och fritid och grundskola ska delta i utbildning i förebyggandets konst vid Örebro Universitet	2009-01-01	2009-12-31
Utveckla det förebyggande arbetet bland barn och unga	2009-01-01	2009-12-31
Minska tillgängligheten genom kontinuerlig tillsyn, inköpsförsök och information vid till exempel högriskhelger	2009-01-01	2009-12-31
Utveckla samarbetsformer med landstinget avseende personer med psykisk ohälsa och/eller missbruk	2009-01-01	2009-12-31
Utveckla stöd för personer som riskerar att bli hemlösa	2009-01-01	2009-12-31
Årlig inventering av brukarnas sysselsättning och öka motivationen för de som ej har sysselsättning	2009-01-01	2009-12-31
Införa fler evidensbaserade metoder om möjligt samt arbeta efter en evidensbaserad praktik	2009-01-01	2009-12-31
Utveckla förebyggande och tidiga insatser	2009-01-01	2009-12-31

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

NÄMNDMÅL:

Kungsholmens stadsdelsnämnd ska vara en attraktiv arbetsgivare

Medarbetarna garanterar verksamhetens kvalitet

Kungsholmens medarbetare ska ha intressanta och engagerande arbetsuppgifter, utvecklingsmöjligheter, en rättvis lön med hänsyn taget till varje medarbetares kompetens och bidrag till måluppfyllelse, en sund arbetsmiljö, möjligheter till friskvård m.m. Det är varje medarbetare med sin kompetens och grad av motivation som garanterar verksamhetens kvalitet.

En god arbetsmiljö och en lärande organisation

En arbetsmiljö som tillåter och stimulerar lärande och kompetensutveckling är av grundläggande betydelse för verksamhetens resultat, de anställdas hälsa, trivsel och personliga utveckling.

Den lärande organisationen präglas av problemlösning, nytänkande och uppmunt-
rar till kunskapssökande och utvecklingsmöjligheter för alla. Nätverk där goda
exempel och förebilder kan spridas är en viktig del i detta liksom fortbildning
tydligt kopplade till verksamhetens mål.

För att vara och förbli en attraktiv arbetsplats krävs att medarbetare får känna ett
stort mått av delaktighet. Stadsdelsnämndens och arbetsplatsens mål och
värderingar ska vara tydliga och väl kända. Medarbetarna måste få delta i beslut
och åtgärder som på verkar deras arbete. Alla behöver vara aktiva i diskussioner
och beslutsprocesser. Grunden för detta har lagts genom FAS 05, som under våren
implementeras inom hela organisationen. Forumen för kontinuerlig dialog mellan
chef och medarbetare utvecklas inom ramen för detta arbete.

Engagerat ledarskap

I ett gott och utvecklande arbetsklimat är förtroende för och från ledningen en
grundförutsättning. Därför är ledar- och chefsutveckling ett prioriterat område för
stadsdelsnämnden. Prestigelösa ledare som kan entusiasmera och engagera med-
arbetarna skapar arbetstillfredsställelse, god måluppfyllelse och högre kvalitet. I
syfte att skapa de bästa förutsättningarna för en fortsatt positiv utveckling av
nämndens verksamheter har ett särskilt ledarskapsprogram påbörjats under 2008,
med syfte att stärka chefer och biträdande chefer. Programmet fortsätter våren
2009.

Minskad sjukfrånvaro 2009

Kungsholmens stadsdelsförvaltning har en för hög sjukfrånvaro. I november 2008
uppgick sjukfrånvaron till 10,2 procent. Stadsdelsnämnden kommer därför att
fortsätta arbetet för minskad sjukfrånvaro på flera olika sätt.

Inom ramen för ordinarie arbete kommer bland annat följande att genomföras:

- Uppföljning av den omfattande arbetsmiljöutbildning för chefer och
arbetsplatsombud som genomförts. Kartläggning av arbets sätt att använda i
fortsatt arbete med minskning av sjukfrånvaro.

- Stöd till chefer att tillämpa ett systematiskt arbetsmiljöarbete.
- Utveckling av sjukfrånvaro inom alla förvaltningens enheter följs löpande upp i samband med månadsavslut. Enheter med hög sjukfrånvaro, särskilt korttidsfrånvaro, granskas och chefer erbjuds vid behov verktyg för förändrat arbetssätt.
- Chefer ges fortsatt stöd i användning av utdata, för att själva få en bra kunskap om sjukfrånvaron och detaljerna bakom siffrorna. Bättre utdata kommer att erhållas på enhetsnivå när hela förvaltningen ansluts till Med Help.
- Friskvårdssatsningar i form av subventioner, träningskort, friskvårdsombud m.m.

Särskilt projekt för sänkt sjukfrånvaro

För att utveckla långsiktigt mer hälsosamma och effektiva arbetsplatser är det viktigt att ha en strategi som omfattar såväl individ-, som grupp- och organisationsnivå. Känslan av sammanhang i arbetet är centralt för medarbetarens hälsa. Det är viktigt att det finns en röd tråd och förståelse mellan förvaltningens vision, mål och värderingar och förutsättningar för arbetsgrupper och dess samarbete. Viktigt är också hur ledarskapet fungerar; hur kommunikation och dialog förs relaterat till den enskilda medarbetarens arbetsuppgifter och de krav som ställs på henne. Det ska kännas meningsfullt att komma till jobbet inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning oavsett var jag jobbar! Det jag gör ska bidra till att vi når våra mål.

I projektet för sänkt sjukfrånvaro kommer aktiviteter inom alla nivåer att förekomma. Utgångspunkten är dels att aktivt bearbeta gruppen långtidssjukskrivna men också att klargöra vad vi ska göra och prioritera för att undvika sjukskrivningar. Tyngdpunkt kommer inledningsvis att ligga på individnivå.

När det gäller värderingar finns för närvarande inte en gemensam värdegrund konkretiserad som gäller för hela förvaltningen. Frånvaron av uttalat gemensamma värderingar är en av de synpunkter som framkommit under arbetet med ”Friska Kungsholmen” under 2008. Att jobba med värderingar som styrmedel anses vara en framgångsfaktor bland framgångsrika organisationer. Under projektet kommer ett värdegrundsarbete att inledas.

De särskilda satsningarna under 2008 med chefsträning, fokusgrupper och ett stort antal second opinion utvärderas. Arbetssätten tillämpas också under 2009 och kompletteras med ytterligare inslag. Med Help som användes av fyra enheter under 2008 har utvärderats med gott resultat. Under 2009 prövas Med Help i hela förvaltningen. Effekten av det ska utvärderas 2010.

Sammanfattning

- Företagshälsovården S:t Erikshälsan engageras i regelbundna genomgångar av samtliga de långtidssjuka (>60 dagar) som granskats i second opinion (såväl granskningar genomförda 2008 som nytillkommande). Vid genomgångarna kan också annan sjukfrånvaro diskuteras. Förvaltningens insats är personalkonsulent, personalchef och ledningsgrupp.
- Anslutning till Med Help utvidgas och gäller för hela förvaltningen, i syfte att erbjuda sjuka omedelbar och professionell kontakt vid sjukdom men även för att ge chefer bättre möjligheter till uppföljning och åtgärder genom den förbättrade sjukfrånvarostatistik.
- Värdegrundsarbete påbörjas i syfte att nå för alla medarbetare gemensamma värderingar som ska vägleda oss i våra insatser och uppträdande visavi våra brukare och varandra.

Antal anställda beräknas öka

Med anledning av fortsatt utbyggnad av förskolan bedöms antalet anställda öka med omkring 30 under året. Utbyggnaden av förskolan kan komma att medföra svårigheter att rekrytera tillräckligt antal förskollärare.

Viss personalminskning sker i samband med administrativa omorganisationer inom staden. En förestående upphandling inom socialpsykiatri kan också komma att innebära minskat antal anställda. I dessa processer kan också viss övertalighet uppstå.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Sjukfrånvaro (alla nämnder)	8 %	6,5 %	Halvår
Medarbetarindex (alla nämnder)	63	60	År

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Frisknärvaro (alla nämnder)		tas fram 2009	År
Andel sjukskrivningar där kontakt tas med den sjukskrivne på första dagen (alla nämnder)		tas fram 2009	Tertial

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
En satsning på kompetensutveckling för chefer inom äldreomsorgen ska genomföras	2009-01-01	2009-12-31

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Kompetenshöjning av individ och arbetslag genom pedagogiska- och köksnätverk i förskolan	2009-01-01	2009-12-31
Ta emot studenter från Stockholms Universitet och Södertörns högskola med flera, på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i förskolan	2009-01-01	2009-12-31
Falck Healthcares personalstöd erbjuds alla tillsvidareanställda	2009-01-01	2009-12-31
Medhelp anlitas för sjuk- och friskrapportering	2009-01-01	2009-12-31
Second opinion och arbetsförmågebedömningar genomförs	2009-01-01	2009-12-31
Chefsutveckling fortsätter	2009-01-01	2009-12-31

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Budgeten ska vara i balans

NÄMNDMÅL:

Nämndens verksamhet ska rymmas inom fastställd budget

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Nämndens budgetföljsamhet efter tekniska justeringar (alla nämnder)	100 %	100 %	Tertial
Nämndens budgetföljsamhet före tekniska justeringar (alla nämnder)	100 %	100 %	Tertial
Nämndens prognossäkerhet T2 (alla nämnder)		+/- 1 %	År

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Varje chef lämnar månadsvis ekonomisk årsprognos till närmaste chef med förslag på åtgärder om prognosen visar på negativ avvikelse	2009-01-01	2009-12-31

Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna

NÄMNDMÅL:

Alla ska vara delaktiga i den ekonomiska planeringen och uppföljningen

Genom att delta i uttagningen till stadens kvalitetsutmärkelse får verksamheten en gedigen genomlysning. Västra Kungsholmens förskoleenhet och förhoppningsvis ytterligare några enheter kommer att delta i kvalitetsutmärkelsen under 2009.

Kostnaderna för förskolelokaler är redan idag ett problem. För att kostnaden per barn ska ligga i nivå med stadsledningskontorets (SLK:s) beräkningsgrund skulle ca 600 barn ytterligare behöva skrivas in i befintliga lokaler. I genomsnitt skulle det innebära sju barn till på varje avdelning. Det är inte möjligt med hänsyn till utrymme, luftkvalitet och ljudnivå. Konsekvensen av detta blir att en allt större del av stadsdelens schablon måste anslås till lokalhyror.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Administrationns andel av de totala kostnaderna (alla nämnder)		tas fram 2009	År
Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (SDN äldreomsorg)	3,8 %	tas fram 2009	Tertial
Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder)	2 st	45	År
Hyreskostnadens andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (SDN förskola)	20 %	tas fram 2009	År

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka för ett effektivt och flexibelt lokalutnyttjande för de pedagogiska verksamheterna	2008-01-01	2010-12-31

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Ekonomiutfall, prognoser och eventuella åtgärder för budgethållning diskuteras regelbundet vid arbetsplatsträffarna	2009-01-01	2009-12-31

Ekonomiska förutsättningar 2009

Förskola och övrig barnomsorg

Förskoleschablonen, som är den ersättning nämnden får per inskrivet barn, höjs 2009 med 2,5 %. En kommunal förskolepeng inrättas. Det innebär att alla förskoleenheter inom staden får en förskolepeng som minst är 77 % av schablonen. Det är samma andel av schablonen som stadsdelsnämndens beslutade förskolepeng för 2008. En viss omfördelning av kostnader, från förvaltningen till enheterna, har genomförts för bl.a. lokaler i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om förskolepeng.

Hyreskostnaderna ökar kraftigt 2009, då indexuppräknningen av hyrorna blir 4,0 % (2,7 % 2008). Det är den största indexrelaterade höjningen på över tio år.

Stimulansbidraget för nya förskolelokaler har fördubblats. Därför har inga medel avsatts centralt för iordningställande av nya förskolelokaler, utan det finansieras helt genom stimulansbidraget.

Nämndens två flerfamiljssystem beräknas även 2009 generera ett underskott. 0,2 miljoner kronor har avsatts för att täcka detta.

Som en följd av minskad efterfrågan på kolloplatser under både 2007 och 2008 har

budgeten för kolloverksamhet minskats.

Funktionshindrede barn och ungdomar

Programrådets höga intäkter förklaras dels av att Kungsholmens Korttidshem är intäktsfinansierat, dels av habiliteringsenheternas försäljning av platser till andra kommuner. Länets kommuner tillfördes i samband med skatteväxling 1995 medel för köp av dessa platser. En förutsättning för driften av habiliteringsenheterna är att kommunerna köper platser.

Om kommunfullmäktige fattar beslut om förändrad internprissättning för bl a platser på korttidshem, kommer Kungsholmens Korttidshems intäkter att minska avsevärt under andra halvåret. Detta samtidigt som kostnaderna förblir oförändrade. Arbete pågår med att försöka anpassa verksamheten till de nya ekonomiska förutsättningarna.

Fritid och kultur

Preventionsenheten, som bl a ansvarar för den drogförebyggande verksamheten, har förstärkts med medel motsvarande en heltidsanställning

Föreningen Vängåvans Vänner får sitt driftbidrag avseende sin parklek och kvällsverksamhet höjt till 385 tkr (375 tkr 2008).

Stadsmiljöverksamhet

Kommunfullmäktiges ram för stadsmiljö 2009 är 11,3 mnkr, en ökning med 0,3 mnkr jämfört med 2008. Budget efter avlyft för förvaltningsövergripande administration och är 11,1 mnkr, en ökning med 0,3 mnkr. Handläggningen samordnas genom Parkmiljögruppen Norra Innerstaden av Norrmalms stadsdelsförvaltning för Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm. Parkmiljögruppen ansvarar för park- och stadsmiljöfrågor för de tre nämnderna.

Drift och underhåll av stadsdelens parker utgör 81 % av ramen för stadsmiljö. I drift och underhåll ingår den nya parkdriftentreprenaden om 5,6 mnkr, vilket är en minskning med 11 % jämfört med den tidigare. Drift och underhåll omfattar även blomsterprogram, upprustning av lekplatser, drift- och kontrollprogram för plaskdammar och badplatser underhåll av parkvägar, bänkar samt parkunderhåll och renoveringar av planteringar. Utöver detta tillkommer en parkinvesteringsbudget som uppgår till 5,8 mnkr. Se avsnitt om investeringar.

En betydande del i stadsmiljöarbetet består i att aktivt följa stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med förändringar i stadsmiljön. Parkmiljögruppen ska i samverkan med berörda förvaltningar utveckla dialogen med medborgare och företrädare för olika organisationer och grupper när det gäller utveckling av parker, naturområden och övrig stadsmiljöverksamhet. I stadsutvecklingsområdet Nordvästra Kungsholmen

är arbetet inne i en intensiv genomförandefas. Frågor som rör parker, lekplatser, spontanidrott, tillgång på förskolor och specialboenden följs särskilt.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen totala budget på 453,5 mnkr svarar för mer än hälften av stadsdelsnämndens totala budget. Verksamheten bedrivs till allra största delen på entreprenad och är bunden i ingångna flerårsavtal med indexuppräknings av priserna. För 2009 avsätts 156 mnkr till hemtjänst och servicehus, 258 mnkr till äldreboende och 13 mnkr till dagvård.

Förslaget till budget baseras på en avvägning mellan befolkningsutvecklingen och samma behovsnivåer som 2008. Förvaltningen kan inte se några stora förändringar vad gäller vård- och omsorgsbehov.

Prestationer

Verksamhet	Budget 2008	Budget 2009
Hemtjänst (timmar)	417 210	411 579
Servicehus (timmar)	137 782	130 446
Ledsagning (timmar)	12 572	18 587
Totalt (timmar)	567 564	560 612
Dagvård (besöksdagar)	12 107	11 568
Äldreboende (dygn)	192 516	188 340
Färdigbehandlade (dygn)	732	438
Äldreboende (mån.pers)	526	516
Färdigbehandlade (mån.pers)	2	1,2

Stadsdelsnämnden budgeterar 542 025 timmar för hemtjänst i ordinärt boende och på servicehus. Budgeteringen utgår från beslutade insatser i november 2008.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning, vuxna

Budgeten bedöms ligga på samma behovsnivå som 2008 med uppräknings för pris- och löneökningar. Förutsatt att det inte uppstår nya stora behov under året räknar förvaltningen med en budget i balans.

Stadsdelens samtliga gruppboendestäder som drivs på entreprenad respektive intraprenad är bundna i ingångna flerårsavtal med indexuppräknings av priserna. En ny upphandling av gruppboendestäderna på Kungsholmen genomfördes 2008 och nytt avtal gäller under 2009. Detta avtal innebär att priserna anpassats efter de schablonbelopp per omsorgsnivå som ligger till grund för kommunfullmäktiges budgettilldelning för verksamhetsåret. Avtalet innebär en kostnadsökning med 2,9 mnkr jämfört med prognosen för 2008.

År 2009 förs 16 personer som under året fyller 65 år över till äldreomsorgen. Samtidigt tillkommer 8 personer från Resurscentrum, som har ansvaret funktionshindrade upp till 20 år.

Fördelning av medel till omsorg om personer med funktionsnedsättning baseras på nivåbedömningar som görs av ett centralt kansli i staden. Detta system är fortfarande ganska nytt och ersättningen till stadsdelsnämnden har blivit avsevärt lägre än tidigare i förhållande till den enskildes stödbehov. Det nya bedömningsinstrumentet tar inte tillräcklig hänsyn till problematiken som personer med neuropsykiatriska diagnoser och tilläggsdiagnoser har.

Under 2008 ökade antalet köpta platser, framförallt som en följd av att Frösunda Assistans hösten 2008 öppnade ett nytt boende på Kungsholmen med 8 lägenheter. 6 boende är från andra stadsdelar i Stockholm vilket gör att Kungsholmens stadsdelsnämnd får betalningsansvar för dessa.

Skillnaden mellan de nivåbaserade belopp som utgår från Stadshuset och de verkliga kostnaderna för de 15 personer som stadsdelen köper externt, beräknas uppgå till 7,1 mnkr 2009.

Individ och familj

Alla försök till hemmaplanslösningar måste vara uttömda innan det kan bli aktuellt med vård på institution. Kungsholmens stadsdelsnämnd har målmedvetet under flera år eftersträvat en utveckling med ökad öppenvård och hemmaplanslösningar. Det har inte bara varit ekonomiska incitament bakom detta. Inte heller forskning kan styrka att institutionsplacering ger goda resultat, snarare tvärtom i många fall. Emellertid måste alltid beaktas de fall då det föreligger ett starkt skyddsbehov. Med en relativt liten budget blir effekterna av enskilda placeringar stora. I några fall förekommer väldigt dyra placeringar för såväl barn och ungdomar som vuxna, vilket innebär kraftiga svängningar i budgetutfall. Andel av budget som går till boendekostnader inom vuxenheten har ökat under 2008 och denna trend ser ut att fortsätta.

Anslaget för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder är högre än 2008, vilket är rimligt med tanke på det osäkra konjunkturläget. Utfallet kommer noggrant att följas under 2009. Även under 2009 blir det avgörande för arbetsverksamheterna Bolinders kafé och konferens och Frida servering att Jobbtorgen köper platser, så att intäkterna blir tillräckligt höga för att verksamheterna ska klara sina kostnader.

Investeringar

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämnden har i budget för 2009 tilldelats 5,8 mnkr för investeringar i parker och grönområden. Dessa medel fördelas på följande objekt:

Rålambshovsparken, av kommunfullmäktige fastställt investeringsprojekt
Fortsatt upprustning av strandparti, parklek och utveckling av ytor för spontanidrott, skate och bouldering enligt programmet för parken.

Pontonjärsparken, av kommunfullmäktige fastställt investeringsprojekt
Projektering och utförande av en första etapp av parkens upprustning.

Kungsholms strand, nämndprojekt
Anläggande av nya planteringsytor för en ökad blomsterprakt längs strandpromenaden.

Fredhällsparken, nämndprojekt
Anläggande av planteringar vid damm och bäckravin.

Småparker på Lilla Essingen, nämndprojekt
Programhandlingar för upprustning tas fram.

Övriga investeringar

Kommunfullmäktige har i budget för 2009 gett nämnden en möjlighet att utnyttja en investeringsram om 4,6 mnkr för inventarier och maskiner. Stadsdelsnämnden föreslås utnyttja möjligheten för att fördela kostnader för lekutrustning m.m. för förskolegårdar samt utrustning i förskolekök. Förutsättningarna är att investeringsreglerna om kostnad på minst ett prisbasbelopp och varaktighet om minst tre år uppfylls.

Omslutningsförändringar

Stadsdelsnämnden har omslutningsförändringar till följd av högre intäkter. Omslutningsförändringarna uppgår till sammanlagt 142,9 i enlighet med bilaga 6.

Intern kontroll

Den interna kontrollen omfattar allt i en verksamhets organisation, styrning, uppföljning och redovisning som syftar till att säkerställa en ändamålsenlig, effektiv och korrekt utförd verksamhet. Internkontrollplanen är ett medel för att följa upp den interna kontrollen.

Stadsdelsnämnden fastställde i maj 2007 system för arbetet med den interna kontrollen. Systemet för internkontroll har kompletterats och återfinns i bilaga med internkontrollplan för 2009. Internkontrollplanen grundar sig på aktuell risk- och väsentlighetsanalys som omfattar dels kommunfullmäktiges indikatorer och dels övriga väsentliga delar av verksamheterna.

Bilagor

1. Budget 2009 med omslutningsförändringar och investeringsplan
2. Minskad sjukfrånvaro – ansökan och projektbeskrivning
3. Aktivitetsplan för upphandling och konkurrens
4. Internkontrollplan
5. Jämställdhets- och mångfaldsplan
6. Resultatenheter
7. Internprissättning